Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • 12 июнь 1974 йил, чоршанба ◆ № 136 (15.916). ◆ Баҳоси 2 тийин.

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг пленуми тўғрисида ИНФОРМАЦИОН БИЛДИРИШ

11 июнь куни Тошкентда Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг XV пленуми бўлди.

Пленумга область партия комитетларининг идеология иши масалалари билан шуғулланувчи секретарлари, область ижроия комитетлари раисларининг ўринбосарлари, шаҳар ва район партия комитетларининг биринчи секретарлари, шаҳар ва район партия комитетларининг идеология иши билан шуғулланувчи секретарлари таклиф этилди.

Пленум кун тартибига «Республика партия ташкилоти идеология ишининг аҳволи ва КПСС XXIV съезди қарорлари асосида уни янада яхшилаш тадбирлари тўғрисида»ги масала қўйилган эди.

Шу масала юзасидан пленумда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. РАШИДОВ доклад қилди.

Докладни муҳокама қилишда Тошкент область партия комитетининг биринчи секретари М. М. МУСАХОНОВ, Қорақалпоғистон область партия комитетининг биринчи секретари Қ. КАМОЛОВ, Андижон область партия комитетининг биринчи секретари Б. РАҲИМОВ, Фарғона область партия комитетининг биринчи секретари Ф. Ш. ШАМСИДДИНОВ, Самарқанд область партия комитетининг биринчи секретари В. Н. ҚОДИРОВ, Қашқадарё область партия комитетининг биринчи секретари Р. ҒОИИБОВ, Бухоро область партия комитетининг биринчи секретари Қ. МУРТАЗОЕВ, Сирдарё область партия комитетининг биринчи секретари В. А. ХАЙДУРОВ, Жиззах область партия комитетининг биринчи секретари С. ТОИРОВ, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети нашриёт, полиграфия ва китоб савдоси ишлари давлат комитетининг раиси З. И. ЕСЕНБОЕВ, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг вице-президенти И. М. МЎМИНОВ, Сурхондарё область партия комитетининг иккинчи секретари В. К. МИХАЙЛОВ, Наманган область партия комитетининг биринчи секретари М. ИБРОҲИМОВ, Хоразм область партия комитетининг иккинчи секретари И. П. ДРИЖАК, Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг биринчи секретари Э. ҒОФУРЖОНОВ, Ўзбекистон ССР маориф министри С. Ш. ШЕРМУҲАМЕДОВ, Ўзбекистон ССР маданият министри Ғ. Н. НАЖИМОВ қатнашдилар.

Пленумда ўртоқ Ш. Р. РАШИДОВ якунловчи нутқ сўзлади.

Муҳокама этилган масала юзасидан пленум тегишли қарор қабул қилди.

Пленум ташкилий масалани кўриб чиқди.

И. Р. Раҳматов бошқа ишга ўтганлиги муносабати билан у Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети оғир саноат ва машинасозлик бўлими мудири вазифасидан озод қилинди.

В. А. Ҳамидов Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети оғир саноат ва машинасозлик бўлимининг мудири қилиб тасдиқланди.

Ш. Ш. Шомуҳитдинов бошқа ишга ўтганлиги муносабати билан Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг енгил ва озиқ-овқат саноати бўлими мудири вазифасидан озод этилди.

М. Ҳ. Қурбонов Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети енгил ва озиқ-овқат саноати бўлимининг мудири этиб тасдиқланди.

Пленум ишида КПСС Марказий Комитетининг аъзоси, СССР мелиорация ва сув хўжалиги министри Е. Е. Алексеевский қатнашди.

РЕСПУБЛИКА ПАРТИЯ ТАШКИЛОТИ ИДЕОЛОГИЯ ИШИНИНГ АҲВОЛИ ВА КПСС XXIV СЪЕЗДИ ҚАРОРЛАРИ АСОСИДА УНИ ЯНАДА ЯХШИЛАШ ТАДБИРЛАРИ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XV пленумида КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ Ш. Р. РАШИДОВ доклади[1]

Ўртоқлар!

Партиямиз улуғ Ленин васиятларига амал қилиб, ўз қаҳрамонона тарихининг ҳамма босқичларида идеология ишига биринчи даражали аҳамият бериб келди. У идеология ишини ҳамиша жамиятни коммунистик негизда қайта қуришнинг қудратли тозалагичи деб, янги инсонни тарбиялашнинг энг муҳим воситаси деб билиб келди ва ҳозир ҳам шундай деб билмоқда.

Партия ғоявий-тарбиявий фаолиятда ҳамиша Лениннинг назарий меросига, Лениннинг илмий методологиясига, марксизм-ленинизмнинг бутун бебаҳо бойлигига таяниб келди ва ҳозир ҳам таянмоқда. У ҳозирги замоннинг революцион фанини янада ривожлантириш учун ҳамма ишни қилмоқда, ижтимоий турмуш ҳодисаларини, унинг бош тенденцияларини назарий идроклаш билан кун сайин шуғулланиб келмоқда.

Кейинги йилларда мамлакатимиздаги социалистик ва коммунистик қурилиш тажрибасини илмий умумлаштириш соҳасида, жаҳон революцион жараёнининг проблемаларини, ҳозирги халқаро муносабатларнинг хусусиятларини тадқиқ этиш соҳасида анчагина иш қилинди. Партиянинг назарий фикри, аввало, коммунизмнинг моддий-техника базасини вужудга келтириш йўлларини конкретлаштиришга, планлаштириш ва бошқаришнинг замонавий методларини, экономиканинг самарадорлигини ошириш, моддий ва маънавий рағбатлантиришни такомиллаштириш усулларини ишлаб чиқишга қаратилди. Ҳозирги босқичда партия аграр сиёсатининг бош йўналишлари ва уни амалга ошириш проблемалари ишлаб чиқилганлиги алоҳида аҳамиятга эга бўлди.

КПССнинг раҳбарлик роли тўғрисидаги таълимотни янада ривожлантириш, жамиятимиз социал ҳаётининг турли соҳаларини тадқиқ этиш юзасидан кўп иш қилинди. Совет давлати тарихидаги ҳозирги босқич ривожланган социалистик жамиятнинг босқичи сифатида чуқур асослаб берилди. Унинг социал структурасидаги ўзгаришлар, ишчилар синфи раҳбарлик ролининг ошиб бориши, унинг деҳқонлар билан ва зиёлилар билан иттифоқини мустаҳкамлаш масалалари ҳар томонлама анализ қилинди. Партия одамларнинг янги тарихий бирлиги — совет халқининг таркиб топиши ва ривожланиши тўғрисидаги, бутун халқимизда зўр ватанпарварлик туйғусини — совет кишисининг умуммиллий ифтихори туйғусини шакллантириш тўғрисидаги хулосани назарий жиҳатдан асослаб берди.

Партия билан халқ ўз кўлами, мураккаблиги ва аҳамияти жиҳатидан мислсиз социал-иқтисодий ўзгартишлар программасини амалга ошираётган ҳозирги шароитда идеология ишининг роли беқиёс ўсди. Бу эса совет кишиларининг ахлоқий фазилатларини камол топтиришнинг, уларнинг маънавий дунёсини бойитишнинг, давлатнинг маънавий-сиёсий потенциалини мустаҳкамлашнинг зарур шартидир.

Шуни ҳисобга олиб, партия Марказий Комитети, унинг Сиёсий бюроси, КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев одамларни ғоявий жиҳатдан тарбиялаш, сиёсий ишни яхшилаш масалаларига доимо жуда катта аҳамият бериб келмоқдалар. Партиянинг XXIV съезди идеология ишини такомиллаштириш ва унинг самарадорлигини оширишнинг муфассал программасини ишлаб чиқди. Кейинги йилларда КПСС Марказий Комитети идеология масалалари юзасидан бир қанча муҳим қарорларни қабул қилди. Ленинчи Марказий Комитет партия ташкилотларига совет кишиларининг ижтимоий онглилигини, коммунистик эътиқодини, умумий таълим ва маданий даражасини ҳар томонлама ошириш тўғрисида, уларни ғоявий, ахлоқий жиҳатдан, ватанпарварлик ва интернационализм руҳида тарбиялашни кучайтириш ҳақида, омманинг меҳнат ғайратини ва сиёсий активлигини ошириш тўғрисида йўл-йўриқ бериб келмоқда.

Биз партия XXIV съездининг қарорлари ва КПСС Марказий Комитетининг йўл-йўриқлари асосида республикадаги ғоявий-тарбиявий ишнинг аҳволини принципиал партиявий позицияларда туриб, ҳар томонлама, чуқур кўриб чиқишимиз ва анализ қилишимиз, бу ишни янада такомиллаштириш, хўжалик ва маданий қурилиш вазифалари бажарилишини идеологик жиҳатдан пишиқ-пухта таъминлаш йўлларини белгилаб олишимиз зарур.

Ўзбекистон ССР билан Ўзбекистон Коммунистик партиясининг 50 йиллиги арафасидаги ҳозирги кунда бундай қилиш айниқса муҳимдир. Юбилей тантаналарига тайёргарлик кўриш билан бирга, бутун идеология фронтимиздаги ишни кенг кўламда ривожлантириш, республикадаги бутун ғоявий ҳаётни активлаштириш керак.

Идеология ишини кучайтириш ва унинг таъсирчанлигини ошириш учун бизда хамма имкониятлар бор. Биз чуқур илмий, изчил революцион таълимот — марксизм-ленинизм билан қуролланганмиз. К. Маркс, Ф. Энгельс ва В. И. Лениннинг рус, ўзбек тилларида ва бошқа тилларда оммавий нусхада нашр этилган асарлари бизнинг ихтиёримизга бериб қўйилган.

Партия XXIII ва XXIV съездларининг материаллари, Октябрнинг 50 йиллиги, В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги ва СССРнинг ярим асрлик юбилейи муносабати билан ўтказилган юбилей тантаналарининг ҳужжатлари, Л. И. Брежневнинг «Ленин йўлидан» номли тўрт томлиги ҳамда унинг коммунистик қурилиш, партиянинг ташқи сиёсати, ташкилотчилик ва сиёсий фаолиятига доир энг муҳим проблемаларга бағишланган асарлари тўпламлари марксизм-ленинизмни янада ривожлантиришга қўшилган бебаҳо ҳиссадир. Бу асарлар ҳам рус, ўзбек тиллари ва СССР халқларининг бошқа тилларида нашр этилган.

— Булар — дадил ижодий тафаккурнинг маҳсулоти бўлиб, зўр назарий ва ташкил қилувчилик кучига эга бўлган ҳужжатлардир. Улар партиянинг ғоявий хазинасини кўпгина муҳим қоидалар ва хулосалар билан тўлдирди, идеология ишининг назарий ва методологик базасини мустаҳкамлади. Улар бизга равшан йўл-йўриқ кўрсатиб турибди, биз учун коммунистик қурилишнинг барча кундалик ва перспектив вазифаларини ҳал этишда тўғри компас бўлиб хизмат қилмоқда.

Бизнинг идеология арсеналимизда одамларнинг онги ва дилига ғоявий таъсир ўтказишнинг жуда кўп қудратли воситалари бор. Бизнинг ихтиёримизда идеология муассасалари ва ташкилотларининг кенг тармоғи, идеология фронтининг кўпдан-кўп малакали ходимлари армияси бор.

Замонавий воқелигимизнинг ўзи, ривожланган социалистик жамият ҳаётининг ўзи идеология ишини янада такомиллаштириш учун чекланмаган имкониятлар, ғоят қулай шарт-шароитларни яратиб бермоқда.

ТЎҒРИ ЙЎЛДАН, ЛЕНИН ЙЎЛИДАН

Мамлакатимиз буюк тарихий манзил сари яқинлашмоқда. Мамлакатимиз тўғри йўлдан, Ленин йўлидан эзгу мақсади — коммунизм сари бормоқда. Давримизнинг ақл-идроки, шон-шарафи ва ор-номуси бўлган улуғ Ленин партияси мамлакатимизни шу йўлдан шаҳдам одим билан бошлаб бормоқда.

Мамлакатдаги ҳозирги вазиятнинг асосий хусусиятларини қисқача тавсифлаб берадиган бўлсак, аввало шуни айтмоқ кераки, умуман олганда бунёдкорлик ишларининг кенг жабҳаси бўйлаб КПСС XXIV съездининг қарорлари муваффақиятли бажарилмоқда. Беш йилликнинг уч йили якунлари буни яққол кўрсатиб турибди.

Умумхалқ социалистик мусобақаси, совет халқининг чинакам зарбдор меҳнати, партия ва унинг ленинчи Марказий Комитети, Совет ҳукумати, республика ва маҳаллий партия, совет, хўжалик, касаба союз ва комсомол органларининг зўр ташкилотчилик ҳамда сиёсий иши коммунистик қурилишнинг ҳамма йўналишларида янги ғалабалар билан якунланди.

Социалистик индустрия янада юксак поғонага кўтарилди. Партиянинг аграр сиёсатини амалга оширишда, қишлоқ хўжалигини ривожлантиришда катта-катта муваффақиятларга эришилди. Ишлаб чиқариш, уй-жой-коммунал ва маданий-маиший қурилишнинг жуда катта программаси бажарилди. Мамлакатнинг миллий бойлиги анча кўпайди, фан ва маданият янада ривож топди, халқ фаровонлиги ошди.

Омманинг меҳнат ғайрати ва сиёсий активлиги ғоят жўш урганлиги, социалистик мусобақа, халқ ташаббуси кенг қулоч ёзганлиги, мамлакатимиздаги синфлар ва социал гуруҳларнинг, миллатлар ва элатларнинг маънавий-сиёсий бирлиги мустаҳкамланганлиги совет жамиятини ривожлантиришнинг ҳозирги босқичига хос хусусиятлардир.

КПССнинг халқаро позициялари мустаҳкамланди. Партиямиз билан Совет давлатимиз халқларнинг тинчлиги ва хавфсизлиги учун курашда катта муваффақиятларга эришдилар. Бу — партия XXIV съезди ишлаб чиққан Тинчлик программасини изчиллик билан амалга ошираётган КПСС Марказий Комитетининг, унинг Сиёсий бюросининг ва шахсан ўртоқ Л. И. Брежневнинг жуда катта хизматидир.

Совет Ўзбекистонининг коммунистлари, барча меҳнаткашлари партиямизнинг ленинча йўлини қизғин маъқуллайдилар, Марказий Комитетнинг, унинг Сиёсий бюросининг, КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг ички ва ташқи сиёсатни амалга ошириш соҳасидаги амалий фаолиятини якдиллик билан қўллаб-қувватлайдилар. Улар партия XXIV съезди қарорларини бажаришга муносиб ҳисса қўшмоқдалар.

Республика беш йилликнинг уч йилини яхши ишлар билан нишонлаб, юксак марраларга эришди. Халқ хўжалигимизнинг асосий тармоқлари план топшириқларидан илдамроқ ривожланмоқда.

Саноат ишлаб чиқариши соҳасидаги уч йиллик план барвақт бажарилди ва уч йил мобайнида саноат маҳсулотини ишлаб чиқариш ҳажми 27 процент кўпайди. Планадан ташқари 830 миллион сўмлик маҳсулот реализация қилинди. Транспорт ва алоқа коллективлари беш йилликнинг уч йили топшириқларини муваффақиятли уддаладилар.

Капитал қурилиш кенг кўламда олиб борилди. Беш йилликнинг уч йили мобайнида ўн миллиард сўмдан кўпроқ капитал маблағ ўзлаштирилди, давлат ва кооператив корхоналарнинг ҳамда республика ташкилотларининг асосий фондлари 23 процент ортди. Кўпгина саноат корхоналари ва сув хўжалиги иншоотлари ишга туширилди. Юз минг гектарлаб янги ерлар ўзлаштирилди. Кўпгина уй-жой бинолари, мактаблар, мактабгача тарбия болалар муассасалари, даволаш муассасалари ва бошқа маданий-маиший муассасалар қурилди.

Республика қишлоқ хўжалик меҳнатчилари жуда катта муваффақиятларга эришдилар. Беш йилликнинг уч йили ичида улар 14 миллион 128 минг тонна, яъни халқ хўжалик планида белгиланганидан 1 миллион 293 минг тонна кўп ва шундан аввалги уч йилдагига нисбатан 2 миллион 21 минг тонна кўп пахта териб, давлатга топширдилар. Дон, айниқса шоли ва маккажўхори, мева-сабзавот маҳсулотлари, гўшт, сут, тухум, пилла етиштириш анча кўпайди. Деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотининг ҳамма асосий турларини тайёрлаш планлари ошириб бажарилди.

(Давоми иккинчи бетда).

1). Доклад қисқартирилган стенограммага мувофиқ босилмоқда.

---

16 июнь якшанба — СССР Олий Советига сайловлар куни

ДЕПУТАТЛИККА НОМЗОДЛАР БИЛАН УЧРАШУВЛАР ДАВОМ ЭТМОҚДА

САЙЛОВЧИЛАР А. А. ГРОМИКО БИЛАН УЧРАШДИЛАР

МИНСК, 10 июнь. (ТАСС). Бугун Минск шаҳар иккинчи сайлов округи меҳнаткашларининг вакиллари округ Офицерлар уйида шу округдан СССР Олий Совети Иттифоқ Совети депутатлигига номзод, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико билан учрашувга йиғилдилар.

Йиғилиш аҳли КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев бошчилигидаги КПСС ленинчи Марказий Комитети Сиёсий бюросини баланд руҳ билан фахрий президиумга сайлади.

Йиғилишни Минск шаҳар партия комитетининг секретари А. А. Реут очди.

Депутатликка номзоднинг ишончли вакили — Белоруссия политехника институти КПСС тарихи кафедрасининг мудири А. Е. Журов А. А. Громиконинг ҳаёти ва фаолияти тўғрисида гапириб берди. У округнинг ҳамма сайловчиларини сайлов кунида коммунистлар билан партиясизлар ажралмас блокининг номзодлари учун овоз беришга чақирди.

Учрашувда сўзга чиққан сайловчилар КПСС, унинг Марказий Комитети, партиямиз Марказий Комитетининг ўртоқ Л. И. Брежнев бошчилигидаги Сиёсий бюросининг доно ленинча ички ва ташқи сиёсатини қизғин маъқулладилар. Нотиқлар КПСС Марказий Комитетининг сайлов олди Мурожаати совет кишиларини ғоятда руҳлантириб юборганлиги тўғрисида гапирдилар.

Сўнгра йиғилиш аҳли самимий кутиб олган А. А. Громико нутқ сўзлади. У СССР Олий Советининг депутатлигига номзод қилиб кўрсатганликлари учун сайловчиларга самимий миннатдорчилик билдирди ва шу юксак ишончни Совет Иттифоқи улуғ Коммунистик партиясига, партиянинг ички ва ташқи сиёсатидаги ленинчи йўлига билдирилган ишонч деб биламан, деди.

Депутатликка номзод ўз нутқининг катта қисмини КПСС Марказий Комитети ва Совет ҳукуматининг ташқи сиёсий фаолиятига бағишлади. Шу фаолиятни характерлайдиган асосий хулоса шуки, биз КПСС XXIV съездининг тарихий Тинчлик программасида қўйилган вазифаларни бажаришда анча олға ҳаракат қилмоқдамиз, деб таъкидлади А. А. Громико.

ОЛМАОТАДА САЙЛОВЧИЛАРНИНГ САЙЛОВ ОЛДИ ЙИҒИЛИШИ

ОЛМАОТА, 10 июнь. (ТАСС). Бугун СССР Олий Совети Иттифоқ Советига сайлов ўтказувчи республика пойтахти — Олмаота — Ленин сайлов округи сайловчилари, меҳнаткашлар вакилларининг сайлов олди йиғилиши бўлиб ўтди. Ўзларининг сайлов олди йиғилишларида мамлакат давлат ҳокимиятининг олий органига КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзоси, Қозоғистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Д. А. Кунаевни номзод қилиб кўрсатган саноат корхоналари ва қурилишлар коллективларининг намояндалари В. И. Ленин номли маданият саройига тўпландилар.

Йиғилишни Олмаота шаҳар партия комитетининг биринчи секретари П. И. Ергилов очди.

Йиғилиш иштирокчилари КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев бошчилигидаги КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросини фахрий президиумга баланд руҳ билан сайладилар.

Олмаота — Ленин сайлов округи округ сайлов комиссиясининг раиси, Киров номли машинасозлик заводининг токари И. А. Булининга сўз берилади. У Д. А. Кунаевнинг округ сайлов комиссияси номига йўллаган мактубини ўқиб эшиттирди. Депутатликка номзод ўзининг шу мактубида бетоблиги сабабли, афсуски, Олмаота — Ленин сайлов округи сайловчилари меҳнаткашлар вакиллари йиғилишида иштирок эта олмаслигини хабар қилиб, СССР Олий Совети депутатлигига номзод қилиб кўрсатган меҳнаткашлар коллективларига, округнинг барча сайловчиларига чин юракдан миннатдорчилик ва ташаккур изҳор қилади.

Депутатликка номзоднинг ишончли вакили, КПСС XXIII съезди номли қуйиш-механика заводи асбобсозлик цехининг расточниги С. Ф. Молостов Д. А. Кунаевнинг ҳаёти ва фаолияти тўғрисида гапирди ҳамда барча сайловчилар 16 июнда Советлар мамлакатининг энг яхши ўғил-қизлари учун овоз берадилар, деб ишонч билдирди.

Йиғилишда сўзга чиққан нотиқлар совет кишилари коммунистлар ва партиясизлар мустаҳкам блокининг номзодлари учун овоз бериш билан шонли Коммунистик партия учун, совет Ватанимиз учун, коммунизм учун, бутун дунёда тинчлик учун овоз берадилар, деб таъкидладилар.

Б. Н. ПОНОМАРЕВ БИЛАН УЧРАШУВ

КАЛИНИН, 10 июнь. (ТАСС). Бугун бу ерда сайловчиларнинг Калинин сайлов округидан СССР Олий Совети Миллатлар Совети депутатлигига номзод, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, КПСС Марказий Комитетининг секретари Б. Н. Пономарев билан учрашуви бўлиб ўтди.

Мажлис аҳли партия Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев бошчилигидаги КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросини баланд руҳ билан фахрий президиумга сайлади.

Депутатликка номзоднинг ишончли вакили, Калинин политехника институтининг кафедра мудири О. С. Попов Б. Н. Пономаревнинг ҳаёти ва фаолияти тўғрисида гапириб берди, барча сайловчиларни 16 июнь куни коммунистлар билан партиясизлар бузилмас блокининг номзодлари учун якдиллик билан овоз беришга чақирди.

Учрашувда сўзга чиққан нотиқлар КПСС Марказий Комитетининг сайлов олди Мурожаати шаҳар ва қишлоқ меҳнатчиларининг ғайрат-шижоатини жўш урдириб юборганлиги тўғрисида гапирдилар, Калинин областининг ишчилари, колхозчилари, совхозларининг ходимлари СССР Олий Советига сайлов кунини беш йилликнинг тўртинчи йили учун қабул қилинган социалистик мажбуриятларни бажаришда янги муваффақиятлар билан кутиб олишга интилаётганликларини айтдилар. Совет кишилари Коммунистик партиянинг, унинг ленинчи Марказий Комитетининг, ўртоқ Л. И. Брежнев бошчилигидаги КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг ички ва ташқи сиёсатини якдиллик билан қўллаб-қувватлаётганликлари ва маъқуллаётганликларини нотиқлар таъкидлаб ўтишди.

Мажлис аҳли самимий кутиб олган Б. Н. Пономарев нутқ сўзлади. Менга билдирилган юксак ишончни халқни улуғ Ленин васият қилган йўлдан комил ишонч билан олға бошлаб бораётган шончли Совет Иттифоқи Коммунистик партиясига билдирилган ишонч деб биламан, деди ўртоқ Б. Н. Пономарев.

КЕЛАЖАКДАГИ ДАЛА ТЕХНИКАСИ

Деҳқоннинг меҳнати яқин йилларда қандай тус олади? Унинг ихтиёрига қандай машиналар топширилади? Буни Янгийўлдаги Ўрта Осиё машина синаш станциясида кўриш мумкин. Бу ерда қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини янада юксалтириш имконини берадиган янги техникани ўрганишга бағишланган семинар иш бошлади. Қишлоқ хўжалик мутахассислари, колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари, партия, совет ва план органларининг ходимлари семинарда қатнашмоқдалар.

Станцияда янги техника намойиш қилинмоқда. Бу ерда 300 от кучига эга бўлган энг янги «К-701» тракторини кўриш мумкин. Унинг тажриба нусхаси Ленинграддаги Киров заводида ишлаб чиқарилди. Бу баҳодир трактор «ДТ-75М» тракторининг ўрнини олади. Янги трактор саккиз тишли плугни, 16 метр кенгликдаги ерни ёппасига юмшатадиган культиваторни, ёки 14,4 метр полосага экин экадиган сеялкалар тизмасини бемалол торта олади. «Кировец» халқ хўжалигининг турли юкларини ташиши ҳам мумкин. Бундай машиналар Ўзбекистоннинг қўриқ ерларини ўзлаштиришда катта роль ўйнаши лозим.

Минск трактор заводи ишлаб чиқара бошлаган бошқа бир янги «МТЗ-80Х» трактори ҳам пахтакорларнинг жонига оро киради, саккиз қатордаги ғўзанинг тагини бир йўла юмшатиб кета олади. Унга тиркаладиган олти қаторли культиваторлар, сеялкалар тайёрлаб қўйилди. Шу ерда янги олти қаторли пахта териш машиналари ҳам кўрсатилмоқда.

Боғларда, токзорларда, пайкалларда ишлатиладиган, ўт ўрадиган ва витаминли ўт талқони тайёрлайдиган серунум техника эътиборни ўзига тортади. Давлат ирригация махсус конструкторлик бюросида ясалган ёмғирлатиш машиналари, зовур қувурларини ётқизувчи машиналар, каналларни тозаловчи механизмлар ҳам кўрсатилган.

11 июнь куни янги техникани Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг шу куни бўлиб ўтган пленуми қатнашчилари кўздан кечирдилар. Техника кўригида КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросининг аъзолари ва аъзоликка кандидатлар И. Г. Анисимкин, С. Е. Белоножко, А. Д. Бесчастнов, Й. Р. Қурбонов, В. Г. Ломоносов, Н. М. Матчонов, М. М. Мусахонов, Т. Н. Осетров, О. У. Салимов, Қ. Камолов, Н. Маҳмудов, Г. М. Орлов, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари А. С. Абдалин, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари Қ. А. Аҳмедов, М. Т. Турсунов, А. Р. Хўжаев қатнашдилар. СССР мелиорация ва сув хўжалиги министри Е. Е. Алексеевский улар билан бирга бўлди.

(ЎзТАГ).

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ XV ПЛЕНУМИ

ЎРТОҚ Ш. Р. РАШИДОВ ДОКЛАДИ

(Боши биринчи бетда).

Республика бу йилни жуда яхши бошлади. Барча совет кишилари сингари Ўзбекистон меҳнаткашлари ҳам КПСС Марказий Комитети 1973 йил декабрь Пленуми қарорларини ва Марказий Комитетнинг партияга, совет халқига Мурожаатини зўр мамнуният билан кутиб олдилар. Улар партиянинг беш йилликнинг тўртинчи йилида халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларида янги, янада юксак марраларга чиқиб олайлик, деган даъватига лаббай деб жавоб бериб, шу йилнинг дастлабки кунларидан бошлаб зарбдор ишлашга киришдилар. Уларнинг меҳнатдаги ғайратлари ажойиб самаралар бермоқда.

Саноат маҳсулотини ишлаб чиқариш беш ойлик плани муддатидан аввал тугалланди. Пландан ташқари салкам 160 миллион сўмлик маҳсулот реализация қилинди. Қурувчиларимиз ўтган йилнинг шу давридагига қараганда анча кўп ҳажмдаги ишни бажардилар. Транспорт, алоқа, аҳолига маиший хизмат кўрсатиш соҳасининг ходимлари муайян муваффақиятларга эришдилар.

Деҳқонларимиз фидокорона меҳнат қилмоқдалар. Улар экинзорларни кенгайтириб, кўкламги экишни агротехника жиҳатидан юксак даражада ўтказиб, шу тариқа пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик экинларидан мўл ҳосил етиштириш учун мустаҳкам замин яратдилар.

Республика пиллачилари 9 июнь куни давлатга пилла топшириш халқ хўжалик планини шараф билан бажардилар. Чорвачилик маҳсулотларини тайёрлаш беш ойлик планлари анча ошириб бажарилди.

Аммо, ўртоқлар, бизда ҳали кўпгина фойдаланилмай ётган резервлар ва ҳал этилмаган проблемалар бор. Келгусида эса янги-янги улкан вазифаларни ҳал этишимиз лозим. Бу вазифалар КПСС XXIV съездининг қарорларида, Л. И. Брежневнинг мамлакат пахтакор республикалари партия-хўжалик активининг йиғилишида ва Ўзбекистон ССРга Халқлар дўстлиги орденини топшириш вақтида сўзлаган нутқларида, қўриқ ерлар ўзлаштирила бошланганлигининг 20 йиллигига бағишланиб Олмаотада ўтказилган тантаналарда сўзлаган нутқида белгилаб берилган. Бу вазифалар келгусида республиканинг ишлаб чиқарувчи кучларини ривожлантиришни жадаллаштириш юзасидан ишлаб чиқилган тадбирларда баён этилган, беш йилликнинг тўртинчи йили учун белгиланган халқ хўжалик планларимизда ва олинган социалистик мажбуриятларимизда кўрсатиб берилган.

Ҳозирги юбилей йилида республиканинг саноат ходимлари пландан ташқари 400 миллион сўмлик маҳсулот реализация қилиш мажбуриятини олганлар. Қишлоқ хўжалик меҳнатчилари камида 5 миллион тонна пахта, 2 миллион тонна дон, 3 миллион 350 минг тонна мева-сабзавот маҳсулотлари етиштириш, чорвачилик маҳсулотлари етиширишни анча кўпайтиришга сўз берганлар.

Олдимизда турган вазифаларни бажариш учун халқ хўжалиги замиридаги ҳамма ички резервларни ишга солиш зарур. Энг муҳими эса — меҳнаткашларнинг меҳнат ғайратини ва сиёсий активлигини янада жўш урдириш, омма социалистик мусобақасининг азм дарёсини янада мавж урдириш лозим.

Буларнинг ҳаммаси идеология иши олдига янги, янада юксак талабларни қўймоқда, уни янада такомиллаштириш ва таъсирчанлигини оширишни зарур вазифа қилиб қўймоқда. Партия ташкилотлари партия томонидан ўртага қўйилган иқтисодий ва социал вазифаларнинг муваффақиятли амалга оширилишини, халқ хўжалик планларининг ва социалистик мажбуриятларнинг бажарилишини идеологик жиҳатдан таъминлашлари керак. Бунинг учун ижтимоий ишлаб чиқариш самарадорлигини ҳар томонлама ошириш, халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларида меҳнат унумдорлигини ўстириш суръатларини тезлаштиришга, чиқарилаётган маҳсулот сифатини оширишга ва унинг таннархини камайтиришга эришиш керак.

КПСС XXIV съезди уқтириб ўтганидек, фан-техника тараққиётини жадаллаштириш социалистик экономика самарадорлигини оширишнинг ҳал қилувчи шартидир. Шу сабабли фундаментал илмий тадқиқотларни кенгайтириш, фан ютуқларидан тўлиқроқ фойдаланиш, уларни ишлаб чиқаришга жорий этишни тезлаштириш, замонавий серунум техника асосида халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларини муттасил ва планли равишда қайта қуроллантириш, Ватанимиздаги ва чет эллардаги илғор тажрибани активроқ қўллаш зарур.

Идеология ишининг ҳамма формалари ва воситалари ёрдамида барча ишлаб чиқариш коллективларида юксак ишчанлик вазиятини вужудга келтириш, меҳнаткашларнинг ижодий ташаббусини ривожлантириш, ҳар бир кишини меҳнатга ҳалол муносабатда бўлиш руҳида, ўз корхонаси, хўжалиги, республикаси ва бутун давлати ишлари учун шахсан масъулиятни сезиш руҳида тарбиялаш зарур.

ИДЕОЛОГИЯ ИШИ—КОММУНИЗМ УЧУН КУРАШНИНГ ҚУДРАТЛИ ОМИЛИ

Ўртоқлар! Бизнинг партиямиз, унинг ленинчи Марказий Комитети коммунистик қурилишнинг ҳамма вазифаларини — коммунизмнинг моддий-техника базасини вужудга келтириш, коммунистик ижтимоий муносабатларни шакллантириш ва янги инсонни тарбиялаб вояга етказиш вазифаларини бир-бири билан узвий равишда [illegible]

тарзи, мамлакатдаги ижтимоий муносабатларнинг характери, жамиятдаги ишларнинг бутун бориши ҳосил этади. Аммо, коммунизмнинг эътиқодли ва актив бинокорини вояга етказиш учун объектив шарт-шароитларнинг ўзи кифоя қилмайди. Партия, унинг барча ташкилотлари аниқ бир мақсадни кўзлаб актив, мунтазам иде- [illegible]

ланган. Социализм дунёсига қарши идеология курашида Ғарбдаги сионистлар, эмигрантларнинг ва диндорларнинг марказлари актив қатнашмоқда.

Ўрта Осиё республикаларига буржуазия пропагандаси айниқса қутуриб ҳужум қилмоқда. «Озодлик», «Озод Европа», «Америка овози», «Немис тўлқини» ва бошқа радиостанциялар шу республикаларга аталган ўз эшиттиришларида ҳар куни ёлғон ва бўҳтон уруғларини сочмоқда, бизнинг ҳозирги воқелигимизни бузиб кўрсатмоқда.

Буржуа идеологлари Советларга қарши ва коммунизмга қарши негизда ўнг ва «сўл» ревизионистлар билан «ҳамжиҳат» бўлиб олмоқдалар. Хитойлик маочилар антисоветизм ашуласини айтмоқдалар. Солженицин, Сахаров, Якир типидаги муртадлар, Ватан хоинлари империализм жарчиларига кўмаклашмоқдалар.

Бизнинг жамиятимизда империалистик идеология уруши ташкилотчилари ва уларнинг гумашталарининг социал таянчи йўқ, албатта. Уларнинг социалистик воқеликни сохталаштиришга, пропагандистик найрангбозликка асосланган назариялари, концепциялари ва усуллари мағлубиятга маҳкум этилган. Аммо, уларнинг бузғунчилик таъсири хавфини камайтириб кўрсатиш хато бўлур эди. Жамиятимизда ҳали онги барқарор бўлмаган ғўр, маслаксиз, маънавий бузуқ одамлар бор. Шулар баъзан империализм идеологик диверсияларининг таъсирига учиб қолиши мумкин.

Шундай шароитда партия ташкилотларининг, идеология фронти ходимларининг, барча кадрларимизнинг бурчи — империализм ва унинг гумашталари қилаётган идеологик хуружларга ўз вақтида, кескин ва самарали зарба беришдан, буржуа пропагандистларининг ёлғон концепциялари ва туҳмат уйдирмалари асоссиз эканлигини фош қилишдан, одамлар онгига социалистик жамият тўғрисидаги, совет турмуш тарзи ҳақидаги, мамлакатимизда коммунизм қурилиши тўғрисидаги ҳақиқатни сингдиришдан иборат. Бу ишни ишонарли, тушунарли ва мароқли тарзда олиб бориш керак.

Шундай қилиб, коммунистик қурилиш вазифалари, жамиятимиз турмушининг ички шарт-шароитлари ва халқаро вазият идеология ишини ҳар томонлама такомиллаштиришни, унинг савиясини ва таъсирчанлигини оширишни талаб қилади.

Партиянинг бу иши кўп соҳали ва кўп қиррали ишдир. Бу иш революцион назарияни ижодий ривожлантиришни, коммунистлар ва барча меҳнаткашларни ғоявий-сиёсий жиҳатдан тарбиялашни, халқ маорифига, оммавий ахборот ва пропаганда воситаларига, адабиёт ва санъатга, маданий-оқартув муассасаларига раҳбарликни ўз ичига олади. Идеология ишининг формалари ва методлари бениҳоя хилма-хилдир.

Аммо бу иш қай соҳада олиб борилмасин, унда қайси формалар ва методлардан фойдаланилмасин, идеология иши ҳамиша синфий характерда бўлиши, юксак партиявийлиги, ғоявийлиги, жанговарлиги, ҳужумкорлиги, принципиаллиги билан буржуа ва ревизионистик идеологияга муросасизлиги билан ажралиб туриши керак. Чуқур илмийлик, ҳаққонийлик, оммабоплик ва тушунарлилик, ҳаёт билан, коммунистик қурилишнинг конкрет вазифалари билан узвий боғланиш идеология ишининг ўзига хос хусусияти бўлиши лозим.

СОВЕТ КИШИЛАРИНИ ҒОЯВИЙ-СИЁСИЙ ЖИҲАТДАН ЯНАДА ЧИНИҚТИРАЙЛИК

Ўртоқлар! Бизнинг партиямиз ўзининг учинчи Программасида тарихий жиҳатдан муҳим вазифани — инсон шахсини ҳар томонлама ривожлантириш, руҳий бойлик, маънавий поклик ва жисмоний камолотни уйғун равишда мужассамлантирган кишини тарбиялаш вазифасини қўйди. КПСС XXIV съезди ана шу программ вазифанинг муҳимлигини таъкидлаб, кенг меҳнаткашлар оммасида коммунистик дунёқарашни шакллантириш, уларни марксизм-ленинизм ғоялари руҳида тарбиялаш — бутун идеологик ишимизнинг негизи, деб кўрсатди.

Биз ҳозирги кунда тўла асос билан айта оламизки, кейинги йилларда меҳнаткашларнинг ижтимоий онги беқиёс юксалди. Коммунистик идеология жамиятимизда танҳо ҳукмрон идеология бўлиб қолди. Совет халқи партия ва унинг ленинчи Марказий Комитети теварагига янада маҳкам жипслашди, ғоявий жиҳатдан янада етук ва серғайрат бўлиб қолди. Совет халқи партиянинг сиёсатини онгли суратда қўллаб-қувватлаб амалга оширмоқда.

Коммунистик ахлоқнинг қарор топиши илмий дунёқарашнинг шаклланиши билан чамбарчас боғланган. Партия коммунизмга ўтиш жараёнида жамият ҳаётида ахлоқий асосларнинг роли тобора ўсади, деган фикрга таянади.

Коммунистик ахлоқ ана шу жараёнда янги принциплар билан, янги мазмун билан бойиб боради. Бу ахлоқнинг моҳияти коммунизм қурувчисининг ахлоқ кодексида мужассамлашгандир.

Партиянинг мунтазам суратда ва собитқадамлик билан тарбия ишларини олиб бораётганлиги натижасида ахлоқ кодекси принциплари совет жамиятининг ҳаётида, кишилар ўртасидаги муносабатларда тобора мустаҳкам қарор топмоқда. Л. И. Брежнев ВЛКСМ XVII съездида сўзлаган нутқида бундай деган эди: «Бизнинг жамиятимизда ахлоқий нормаларнинг ва ижтимоий бойликларнинг энг илғор, энг инсонпарварона системаси вужудга келди. Миллион-миллион кишиларнинг социал психологиясида чуқур ўзгаришлар рўй берди. Мамлакатда ижодий меҳнат ва одамларга ишонишдан иборат ажойиб вазият барқарор бўлиб қолди».

Ўзбекистон партия ташкилотлари В. И. Лениннинг назарий меросига ва КПССнинг жуда бой амалий тажрибасига таяниб кенг оммада илмий дунёқараш ва коммунистик ахлоқни шакллантириш, меҳнаткашларнинг сиёсий онги ва меҳнатдаги ғайрат-шижоатини ошириш соҳасида кенг кўламда ва ҳар томонлама идеологик иш олиб бормоқдалар.

Коммунистик идеология пропагандаси чуқурроқ ва сермазмун бўлиб қолди, бу пропаганда хилма-хил формаларда олиб борилмоқда, коммунистик идеологиянинг оммага таъсири кенгайди. Республика партия ташкилотлари ўтмишда тўпланган энг яхши нарсаларни сақлаб қолган ҳолда ғоявий-сиёсий ишнинг ҳаёт ва омманинг ижодиёти яратган янги форма ва методларини ривожлантирмоқдалар ҳамда такомиллаштирмоқдалар, меҳнаткашларнинг барча табақаларини сиёсий жиҳатдан тарбиялашни кучайтирмоқдалар, шу мақсадда конкрет-социологик тадқиқотларнинг натижаларидан, марксча-ленинча философия, педагогика, ижтимоий психологиянинг энг янги ютуқларидан кенг фойдаланмоқдалар.

Юксак коммунистик идеалларга, совет ватанпарварлиги ва социалистик интернационализм, коллективчилик, ўртоқлик ва қардошликнинг олижаноб туйғуларига эга бўлган, улуғ Ленин ишига, партия ишига чексиз содиқ бўлган янги кишининг камол топаётганлиги — республика партия ташкилоти кўп йиллар мобайнида олиб борган ғоявий-тарбиявий ишининг натижасидир.

Аммо биз аҳоли бир қисмининг онги ва феъл-атворида ўтмишнинг сарқитлари ҳали сезилиб турганлигидан, илғорлик билан қолоқлик, прогрессивлик билан жамиятимизга ёт бўлган эски анъаналар ва қарашлар тўқнашаётганлигидан кўз юма олмаймиз.

Бойлик тўплашни ўз ҳаётининг бутун моҳияти деб билган айрим кишилардаги хусусий мулкчилик психологияси ўтмиш сарқитларининг энг разил кўринишларидан биридир. Бундай шахслар ана шу мақсадда тамагирлик, порахўрлик, юлғучлик, чайқовчилик йўлига ўтадилар, халқ мол-мулкини талон-торож қилиш йўлига ўтадилар, жамият олдида жиноят қиладилар.

Жамиятимизда ҳануз учраб турадиган текинхўрлик, ичкиликбозлик, безорилик — ўтмишнинг хатарли сарқитларидир. Бюрократизм ва сансоларлик, одамларга уларнинг эҳтиёжлари, талаблари ва сигналларига нисбатан қўпол, сурбетларча муносабатда бўлиш, қўполлик ва бепарволик барҳам топган эмас.

Бизда аноним хат ёзувчилар, ғийбатчилар, фисқу фасодчиларнинг пайи қирқилган эмас. Улар учун муқаддас нарсалар йўқ. Улар ҳамиша нолиб, воқелигимизга доғ тушириш, соф виждонли кишиларга туҳмат қилишга интиладилар.

Буларнинг ҳаммаси тарбия ишимиздаги жиддий нуқсон бўлиб, айрим партия ва жамоат ташкилотлари кишиларни ғоявий-сиёсий жиҳатдан тарбиялашга, уларнинг онглилигини оширишга етарли даражада эътибор бермаётганликлари, ходимларга нисбатан талабчанликни пасайтирганликлари, гражданлик бурчини ва хизмат бурчларини бажариш учун юксак масъулият туйғуларини уларнинг онгига сингдирмаётганлиги оқибатида рўй бермоқда.

Бу ҳол бизни ғоят ташвишлантирмоқда ва энг қатъий ва энг кескин чоралар кўришни талаб этмоқда. Биз халқ мол-мулкини талон-торож қилувчиларга, муттаҳамлар ва чайқовчиларга, порахўр ва тамагирларга, текинхўр ва ичкиликбозларга, туҳматчилар ва мансабпарастларга, бюрократлар ва сурбетларча муомала қилувчиларга, хуллас ахлоқимиз ва социалистик ҳаёт тарзимизни поймол этувчи барча шахсларга нисбатан тоқат қилиб бўлмайдиган вазиятни вужудга келтиришимиз лозим. Бу — катта иллатдир ва шафқатсизлик билан унинг пайини қирқиб ташлаш керак. Ана шу иллатга мубтало бўлган шахсларни ўз вақтида фош қилиб ташлаш ва шармандасини чиқариш лозим. Бундай шахсларга раҳбарлик ишида асло ўрин берилиши мумкин эмас.

Партия ва совет органлари кадрларга нисбатан талабчанликни доим оширишлари, партия ва давлат интизомини бузувчиларни ўзларининг худбин, зарарли манфаатларини жамият манфаатларига қарама-қарши қўядиган, меҳнаткашларнинг эҳтиёжлари ва талабларига, таклифларига бепарво қарайдиган шахсларни қаттиқ жавобгарликка тортишлари зарур.

Кишиларда марксча-ленинча дунёқараш ва коммунистик ахлоқни шакллантириш қонун ва ҳуқуқ-тартиботни бузувчиларга қарши муросасиз кураш олиб боришни кўзда тутади. Республикада жиноятларни ва ҳуқуқ-тартибот бузилишининг олдини олиш соҳасида анча иш қилинмоқда. Партия активининг яқинда бўлиб ўтган республика йиғилишида шу хусусда жиддий гаплар бўлди. Бугун ана шу масалага батафсил тўхталиб ўтиш зарурати бўлмаса керак. Аммо республикада жиноятчилик ҳамон камаймаётганлигига пленум қатнашчиларининг эътиборини яна бир марта жалб этишни истар эдик. Бу ҳол бизни жиддий ташвишга солмоқда.

Совет жамиятида жиноятнинг социал сабаблари тугатилган. Жамоатчиликка зид ҳодисалар давом этаётган экан, бу, аввало, пухта иш олиб бормаётганлигимиз натижасидир. Баъзи партия ва совет органлари, прокуратура, суд, милиция органлари ана шундай ярамас ҳодисаларга тоқат қилиб келмоқдалар, кенг жамоатчиликни ахлоқсизликка ва ҳуқуқ-тартиботнинг бузилишига қарши, уларнинг конкрет ифодачиларига қарши шафқатсиз курашга отлантирмаётирлар. Биз ҳаётимизга доғ туширадиган, кишиларнинг осойишта яшаши ва ишлашига халақит берадиган, совет қонунларини бузиб ва жиноят қилиш йўлига ўтадиган шахсларга қарши омонсиз кураш олиб боришимиз керак.

Кишиларнинг онгидаги диний сарқитларни йўқотиш учун кураш — партия ташкилотининг меҳнаткашларда илмий дунёқарашни шакллантириш, коммунистик ахлоқни қарор топтириш соҳасидаги ишининг таркибий қисмидир.

Республикада меҳнаткашларни атеистик руҳда тарбиялаш соҳасида кўп иш қилинмоқда. Бу иш ҳам ижобий натижалар беряпти. Кенг омманинг диндан юз ўгирганлиги, уларда материалистик қараш ва атеистик эътиқоднинг шаклланиб бораётганлиги — бу ишнинг асосий якунидир.

Аммо биз аҳолининг бир қисми дин таъсиридан ҳали ҳам халос бўлмаганлигини, диний урф-одат ва расм-русмларга риоя қилаётганлигини эътибордан четда қолдира олмаймиз. Партия, совет ходимлари, хўжалик раҳбарлари руҳонийларнинг фаолиятига муросачилик билан қараётганликларини, улардан баъзилари эса ҳатто диний хурофотларга берилиб кетганлигини кўрсатадиган фактлар оз эмас.

Биз атеистик ишни тубдан яхши йўлга қўйишимиз лозим. Кишиларнинг турли категориялари қай даражада тақводор эканлигини, диний хурофотларнинг яшовчанлик сабабларини ўрганишга кўпроқ эътибор бериш, атеистик пропаганда формалари ва методларини бутун чоралар билан такомиллаштириш, барча диндорлар орасида атеистик пропаганда олиб борилишига ва бу пропаганданинг уларга кучли таъсир кўрсатишига эришиш керак.

Ўтмишнинг яна бир оғир мероси — хотин-қизларга нисбатан нотўғри муносабатда бўлиш диний сарқитлар билан чамбарчас боғланган. Бундай ҳодисалар эндиликда оммавий характерга эга эмас, албатта. Лекин, афсуски, бундай ҳодисалар учраб туради. Айрим областларда хотин-қизлар партия сафига кам қабул қилинмоқда, хотин-қизлар раҳбарлик ишига дадил кўтарилмаяптилар. Хотин-қизларнинг шон-шарафини таҳқирлаш ҳоллари учрамоқда.

Область, шаҳар, район партия комитетлари ўтмишнинг ана шундай разил сарқитларини йўқотиш учун ҳамма чораларни кўришлари керак. Хотин-қизларнинг ҳуқуқлари ва манфаатларини муҳофаза қилувчи совет қонунларига қаттиқ риоя қилинишини таъминлаб, уларни тарбиялаш ишини яхшилаш, меҳнаткаш хотин-қизларимизни ишлаб чиқариш ва жамоат ҳаётига дадил жалб этиш, раҳбарлик лавозимларига кўтариш зарур.

КПСС XXIV съезди кўрсатиб ўтганидек, барча меҳнаткашларни совет ватанпарварлиги, социалистик Ватан билан совет халқининг буюк зафарлари билан фахрланиш руҳида, интернационализм руҳида, миллатчилик, шовинизм ва миллий маҳдудлик кўринишларига нисбатан муросасизлик, барча миллат ва элатларни ҳурмат қилиш руҳида тарбиялаш доим диққат-эътиборимиз марказида туриши керак.

Бизнинг республикамиз кўп миллатли республикадир. Унда 120 миллат кишилари худди бир оиладек аҳил бўлиб яшамоқдалар ва биргаликда меҳнат қилмоқдалар. Барча миллат ва барча элатларнинг вакиллари жуда яхши меҳнат қилиб, Ватан олдидаги ўз бурчларини шараф билан бажармоқдалар. Ватанпарварлик ва интернационализм уларнинг ишлари ва фикр-туйғулари билан чамбарчас боғланиб кетган. Уларнинг кўнгли республиканинг соҳибимиз, деган ҳис-туйғулар билан, совет кишисининг умуммиллий ифтихор ҳис-туйғулари билан тўлиб-тошган.

Аммо биз миллий муносабатлар етук социализм жамиятида ҳар доим ривожланаётган реал воқелик бўлиб, янги проблемаларни илгари сураётганлигини эсдан чиқара олмаймиз. Бизнинг партиямиз бу проблемаларга доим катта эътибор бериб, уларни амалий ишда ҳисобга олади. Партия миллатчилик сарқитлари ғоят яшовчан эканлигини бизга эслатиб турибди. Бу сарқитлар сиёсий жиҳатдан етарли даражада етук бўлмаган кишиларнинг психологиясида маҳкам жойлашиб олган.

Империализм идеологлари ва ревизионистлар совет халқларининг дўстлигига раҳна солиш, улар ўртасидаги муносабатларга ишончсизлик ва гумонсирашнинг заҳарли уруғларини сочишга жон-жаҳдлари билан интилаётганликларини ҳам назарда тутишимиз лозим.

Буларнинг ҳаммаси совет кишиларини халқлар дўстлиги, қардошлиги руҳида, социалистик интернационализмнинг ленинча принципларига садоқат руҳида тарбиялаш соҳасида системали суратда ва қунт билан иш олиб боришимизни талаб этади.

Пролетар интернационализми байроғига содиқ бўлган Ўзбекистон партия ташкилоти республика меҳнаткашларини мамлакатимиздаги барча қардош халқларга ва аввало бизнинг оғамиз ва содиқ дўстимиз улуғ рус халқига чексиз муҳаббат, чуқур иззат-ҳурмат ва самимий миннатдорчилик руҳида кун сайин тарбиялаб келмоқда. Ўзбекистон партия ташкилоти меҳнаткашларни шу руҳда тарбиялаб келди, тарбияламоқда ва ҳамиша тарбиялайверади.

Партия, совет, касаба союз, комсомол ташкилотлари омма ўртасида бутун ташкилотчилик ва сиёсий ишни кучайтиришлари, барча меҳнаткашларни ҳаётбахш совет ватанпарварлиги ва интернационализм руҳида, коммунистик ахлоқ, ижтимоий бурчни юксак даражада англаш руҳида қунт билан тарбиялашлари керак. Ахлоқимиз принципларини қарор топтириш учун бутун жабҳа бўйлаб, кенг кўламда кураш олиб бориш зарур. Бу — ғоявий эътиқод руҳида тарбиялаш, меҳнат ва истеъмол мезонини қаттиқ ва ошкора контроль қилиш, ахлоқий эътиқодларни урф-одатга, хатти-ҳаракат нормасига айлантириш демакдир, коммунистик ахлоққа зид бўлган феъл-атворга қарши курашда қонун ва жамоатчилик фикри куч-қудратидан фойдаланиш демакдир.

Бу ишнинг муваффақияти аввало, ҳар бир меҳнат коллективида соғлом ахлоқий муҳитни вужудга келтириш билан боғлиқдир. Киши ишлаб чиқариш коллективида ҳар томонлама тарбия ва ғоявий чиниқиш мактабидан ўтади. Коллективда коммунизмнинг актив бинокори бўлган совет кишисининг маънавий қиёфаси ва ахлоқий хислатлари камол топади.

Биз меҳнаткашларни ғоявий-сиёсий жиҳатдан тарбиялашда, уларни ишлаб чиқаришни бошқаришга жалб этиш ва ижтимоий фаолиятда қатнаштиришда меҳнат коллективларининг ролини кун сайин оширишимиз лозим. Ишлаб чиқариш коллективларининг социал фаолиятини ошириш тўғрисида доим ғамхўрлик қилиш бизнинг бурчимиздир. Шу мақсадда корхоналар, колхоз, совхозлар, қурилиш ташкилотларининг социал-иқтисодий тараққиётини планлаштириш юзасидан яхши натижа берган практикадан кенг фойдаланиш лозим. Партия комитетлари ва бошланғич партия ташкилотлари бу ишда ташаббус кўрсатишлари керак.

Шу билан бирга аҳоли истиқомат қиладиган жойларда меҳнаткашлар ўртасида олиб бориладиган ғоявий-сиёсий ишни бутун чоралар билан яхши йўлга қўйиш ва такомиллаштириш зарур. Бизда ишламаётган ва ишлаб чиқариш коллективларининг таъсир доирасидан ташқарида бўлган кишилар оз эмаслигини, ишлаётган киши эса сутканинг кўп қисмини уйда ўтказаётганлигини, ҳафтада икки кун дам олишини ва бўш вақти кўплигини ҳам назарда тутиш керак.

Бўш вақт, К. Маркс айтганидек, «чинакам бойлик бўлиб, эркин ишлаш ва камол топиш учун кенг имконият яратиб беради». Биз ҳар бир кишининг ана шу бойликдан оқилона фойдаланишига, ўзи учун ва жамият учун наф келтирадиган тарзда фойдаланишига ёрдам бермоғимиз керак. Л. И. Брежнев ВЛКСМнинг XVII съездида сўзлаган нутқида айтганидек, бўш вақтдан моҳирлик билан фойдаланиш шунчаки оддий масала эмас. Бизнинг кишиларимиз бўш вақтларидан ўз фикр-доирасини кенгайтириш, маданий савиясини юксалтириш, сиёсий тайёргарликни ошириш учун рационал фойдаланишни ўрганишлари ғоят муҳимдир. Мана шуларнинг ҳаммаси қимматбаҳо капиталдир.

Хуллас, тарбия ишини ҳамма жойда — кишилар ишлаётган, ўқиётган, истиқомат қилаётган, дам олаётган ва ҳордиқ чиқараётган жойларда олиб бориш керак.

ИЖТИМОИЙ ФОЙДАЛИ МЕҲНАТ— ЭНГ ЯХШИ ТАРБИЯ МАКТАБИ

Ўртоқлар! Меҳнаткашларнинг юксак коммунистик онглилиги, ижодий активлиги аввало, уларнинг мумкин қадар яхшироқ ишлаш, Ватаннинг қудратини мустаҳкамлашга қўшадиган ҳиссаларини кун сайин кўпайтира боришга интилаётганликларида ўз ифодасини топмоқда.

Бутун совет халқи каби Ўзбекистон меҳнаткашлари ҳам партиянинг иқтисодий сиёсатини амалга ошириш учун зўр ғайрат шижоат билан ва баланд руҳ билан меҳнат қилмоқдалар. Улар ижтимоий ишлаб чиқаришнинг самарадорлигини қунт билан оширмоқдалар, ишга ижодий руҳ бахш этмоқдалар, синчковлик ва омилкорлик билан ишламоқдалар. Улар орасидан неча минглаб чинакам меҳнат қаҳрамонлари, юксак ғоявий, қалби пок, заковатли ва ташаббускор кишилар, чинакам новаторлар ўсиб етишди.

Металлург Саид Нуриддинов, фрезерчи Альбина Девятова, росточник Борис Ефремов, бинокорлардан Холхўжа Баҳодиров ва Турсун Қаюмов, шофер Собир Каримжонов, механизаторлардан Тўлан Дадажонов ва Абдусаттор Қурбонов, маккажўхорикорлардан Любовь Ли ва Найни Маматқодиров, соғувчи Мухтарама Ғаффорова ва Мария Котова, чўпонлардан Раззоқ Жонгиров, Файзихон Қўнусов ва бошқа кўп кишиларнинг номлари республикамиздагина эмас, бошқа жойларда ҳам машҳурдир.

Бизнинг мамлакатимизда ишлаб чиқариш илғорлари бутун халқнинг иззат-ҳурматига сазовардир. Партия ва ҳукумат уларнинг меҳнатини ғоят қадрламоқдалар. Тўққизинчи беш йиллик йилларидагина Ўзбекистон меҳнаткашларидан 129 киши Социалистик Меҳнат Қаҳрамони деган юксак номни олди, 54 мингдан ортиқ киши СССР орден ва медаллари билан мукофотланди.

Республика партия ташкилотлари кишиларга меҳнат тарбияси бериш соҳасида кўп иш қилмоқдалар. Улар ижодий меҳнат учун қулай шарт-шароитлар вужудга келтириш ҳақида, ходимларнинг умумий билим ва маданий-техникавий савиясини ошириш тўғрисида доим ғамхўрлик қилмоқдалар. Моддий ва маънавий стимулларни моҳирлик билан бирга қўшиб олиб боришга, социалистик мусобақани, меҳнатга коммунистик муносабатда бўлиш ҳаракатини ташкил этишга, кишиларни ғоявий тарбиялаш, уларнинг ишлаб чиқариш ва сиёсий активлигини оширишда меҳнат коллективларининг, жамоат ташкилотларининг ролини кучайтиришга катта эътибор берилмоқда. Аммо кишиларга меҳнат тарбияси беришни янада такомиллаштириш керак.

Меҳнат ва ишлаб чиқариш интизомини мустаҳкамлаш, меҳнат унумдорлигини ошириш учун кураш — партия ташкилотлари ишининг, бутун пропаганда ва агитациянинг асосий йўналишларидан биридир. Экономикани янада юксалтириш ҳам, ижтимоий муносабатларни ривожлантириш ҳам, совет кишиларини тарбиялаш ҳам, халқ фаровонлигини ўстириш ҳам шу вазифанинг ҳал этилишига бевосита боғлиқдир.

В. И. Ленин Совет ҳокимиятининг биринчи йилларидаёқ партия ички сиёсатининг асосий вазифасини «меҳнат интизоми, меҳнат унумдорлигини ошириш, меҳнатни ташкил этиш, маҳсулот миқдорини кўпайтиришдан, пала-партишлик ва бюрократизмга қарши шафқатсиз кураш олиб боришдан иборат» (Асарлар тўла тўплами, 43-том, 402-бет) деб белгилаган эди. Ленин буни ғалабанинг гарови деб билди. Лениннинг бу кўрсатмаси ҳозирги кунда ҳам ғоят муҳимдир.

Партия, совет, хўжалик, касаба союз ва комсомол органлари меҳнат интизомини мустаҳкамлаш, ишнинг сифатини яхшилаш, барча техникавий-иқтисодий кўрсаткичларни ошириш соҳасида кўп иш қилмоқдалар. Аммо бу проблемаларга ҳамма жойда ҳам катта эътибор берилмоқда, деб бўлмайди.

Бизда ишлаб чиқариш планларини муттасил бажармаётган корхоналар, қурилиш ташкилотлари, колхоз ва совхозлар оз эмас. Машина-ускуна ва механизмлар кўп вақт бекор туради, прогул қилинишига, меҳнат ва ишлаб чиқариш интизомининг бошқа йўсинда бузилишига йўл қўйилмоқда. Бунинг натижасида талайгина иш вақти қўлдан бой берилади, давлатга катта зарар етказилади.

Бу фактлар ва бошқа шуларга ўхшаш фактлар хўжаликка партиявий раҳбарликда жиддий нуқсонлар борлигини исбот қилади. Баъзи партия комитетлари ва бошланғич партия ташкилотлари коллективларда тарбия ишини сусайтириб юбордилар, меҳнат ва ишлаб чиқариш интизомининг бузилишига тоқат қилиб келмоқдалар, халқ хўжалик планларининг барча кўрсаткичлар бўйича сўзсиз бажарилишини таъминлаш тўғрисида кам ғамхўрлик қилмоқдалар.

Л. И. Брежнев республикага Халқлар дўстлиги орденини топшириш вақтида сўзлаган нутқида бундай деган эди: биз «меҳнат интизомини ошириш билан алоқадор масалаларнинг ҳаммасига ҳар доим диққат ва эътибор бериб туришимиз, бу жуда муҳим проблемага заррача бўлса ҳам расмиятчилик билан қарашга йўл қўймаслигимиз керак».

Социалистик мусобақа оммага меҳнат тарбияси беришда, коммунизмнинг моддий-техника базасини вужудга келтиришда жуда катта роль ўйнайди. Омманинг жонли ижодида, жамият бахт-саодати учун қилинадиган меҳнатда юксак кўрсаткичларга эришиш йўлидаги интилишида янги кишининг характери тобланади, ажойиб хислатлари шаклланади. Партия мусобақани тўғри ташкил этиш, уни ҳақиқатан ҳам кенг, умумхалқ ҳаракатига айлантиришни меҳнатга ва социалистик мулкка коммунистик муносабатда бўлиш руҳида тарбиялашнинг, жамият аъзоларининг социал активлигини юксалтириш, уларнинг ижодий кучлари ва қобилиятларини ривожлантиришнинг, ишлаб чиқаришни бошқаришга меҳнаткашларни жалб қилишнинг энг муҳим шарти, деб билади.

Республика партия ташкилоти КПСС Марказий Комитетининг «Социалистик мусобақани ташкил этишни янада яхшилаш тўғрисида»ги қарорини бажара бориб, бизда мусобақанинг чинакам оммавий ва таъсирчан бўлиб қолиши учун кўп иш қилдилар. Ҳозирги вақтда меҳнаткашларнинг 88 проценти социалистик мусобақага жалб этилган. Бир ярим миллион киши меҳнатга коммунистик муносабат ҳаракатида қатнашмоқда. Улардан 458 минг киши коммунистик меҳнат зарбдори деган номни олди. Тўққизинчи беш йиллик даврида ватанпарварлар кўпгина янги ташаббус кўрсатдилар. Бу ташаббус кенг меҳнаткашлар оммаси орасига ёйилди.

Аммо мусобақани ташкил этишда кўпинча расмиятчиликка йўл қўйилмоқда. Мусобақа айрим жойларда конкрет тарзда ва самарали қилиб уюштирилмайди. Мусобақадошларнинг куч-ғайрати меҳнат унумдорлигини оширишга, маҳсулотнинг сифатини яхшилаш, ишлаб чиқариш резервларини қидириб топиш, меҳнат ва жамоат интизомини мустаҳкамлашга етарли даражада сафарбар қилинмаётир.

(Давоми учинчи бетда).

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ XV ПЛЕНУМИ

ЎРТОҚ Ш. Р. РАШИДОВ ДОКЛАДИ

(Боши 1 ва 2-бетларда).

Партия, касаба союз ва хўжалик раҳбарлари меҳнаткашлар оммасини коллективларнинг социалистик мажбуриятларини ишлаб чиқишга, бу мажбуриятларнинг бажарилишини текшириш ва мусобақа якунларини тўплашга жалб этмаётганликларини кўрсатадиган ҳоллар кўп учраб туради. Мусобақа натижаларидан ҳаммани хабардор қилиш кўнгилдагидек эмас. Мусобақани ташкил этиш масалалари ишчилар ва колхозчиларнинг йиғилишларида камдан-кам муҳокама қилинади. Олинган мажбуриятларга масъулиятсизлик билан қаралаётганлигини кўрсатадиган фактлар бор.

Айрим жойларда илғорларни, мусобақа ғолибларини рағбатлантириш учун мўлжалланган маблағлардан нотўғри фойдаланишга йўл қўйилмоқда. Баъзи жойларда бу маблағлар талон-тарож қилинаётганлиги жуда ачинарли бир ҳолдир.

Бундай фактларга йўл қўйиб бўладими, ахир? Булар мусобақа илғорларини моддий жиҳатдан рағбатлантиришнинг аҳамиятини пасайтириб юборади, меҳнаткашларнинг ташаббуси ва активлигини кучайтиришга, кадрларни тўғри тарбиялашга жиддий зарар етказади.

Биз мусобақага раҳбарликни доим такомиллаштириб боришимиз керак. Мусобақани ривожлантириш учун сиёсий ишнинг кўпгина хилма-хил формаларидан кенг фойдаланиш лозим. Мусобақани ташкил этишнинг ленинча принципларини изчиллик билан амалга ошириш керак. Бу принциплар мусобақанинг оммавий тус олишини, мусобақа натижаларини ҳаммага маълум қилишни, бу натижаларни таққослаб кўришни таъминлашдан, тажрибани амалий равишда такрорлаш имкониятини вужудга келтиришдан иборат. Рағбатлантириш чораларини, хусусан маънавий стимулларни тўғри қўлланишга эришиш — жуда муҳимдир.

Ишлаб чиқариш илғорлари, мусобақа ғолибларининг тажрибасини кенг пропаганда қилиш, меҳнат унумдорлигини жадал ўстиришда, маҳсулотнинг сифатини яхшилашда омманинг ташаббусини ривожлантириш, барча меҳнаткашларни беш йиллик топшириқларини ва беш йилликнинг белгиловчи тўртинчи йили топшириқларини муддатидан илгари бажариш учун сафарбар қилиш — партия ташкилотларининг, идеология соҳасидаги барча ходимларнинг асосий вазифаларидан биридир.

ЁШЛАР—БИЗНИНГ КЕЛАЖАГИМИЗ

Ўртоқлар! Ёшлар партия ташкилотларининг зўр эътиборини, чинакам оталарча ғамхўрлигини талаб қиладилар. Ёшлар бизнинг умидимиз, бизнинг келажагимиздир. В. И. Ленин «Худди шу ёшлар коммунистик жамиятни яратишдан иборат чинакам вазифани бажаришлари керак», деб таъкидлаган эди. (Асарлар тўла тўплами, 41-том, 298-бет).

Партиямиз Ленин васиятларига амал қилиб, ёшларни тарбиялашга катта аҳамият бермоқда. Партия қувноқ, хушчақчақ, меҳнатсевар, жисмоний ва ахлоқий жиҳатдан соғлом ёш авлодни камол топтириш тўғрисида, йигит ва қизларнинг сиёсий онги, умумий билим ва техникавий тайёргарлиги даражасини ошириш ҳақида, уларни Ватан бахт-саодати йўлидаги актив бунёдкорлик меҳнатига жалб этиш тўғрисида тинмай ғамхўрлик қилмоқда. Л. И. Брежнев ёшларни тарбиялашнинг аҳамияти тўғрисида гапириб, қуйидагиларни уқтириб ўтди: «Бу — катта, умумпартиявий, умумдавлат ишидир. Аслини олганда бу — жамиятимизнинг келгусидаги тараққиёти масаласидир».

Ўзбекистонда аҳолининг 65 процентдан кўпроғини 30 ёшгача бўлган йигит ва қизлар ташкил этади. Бу ҳол ёшлар ўртасида тарбия ишини яхши йўлга қўйиш учун бизнинг зиммамизга алоҳида масъулият юклайди. Бизда ёш авлодни коммунистик руҳда тарбиялашни кучайтириш учун кўп иш қилинаётганлигини айтиб ўтиш керак.

Ёшлар билан ишлашда турли форма ва методлар қўлланилмоқда. Йигит ва қизлар ўртасида марксча-ленинча назарияни пропаганда қилиш анча кучайди, ёшларнинг ишчилар, деҳқонлар сафига қўшилишига бағишланган маросимлар, уларни партия ва халқнинг революцион, жанговар ва меҳнат традициялари руҳида тарбиялаш, янги совет анъаналари ва маросимларини ёшларнинг ҳаётига сингдириш ишлари кенг кўламда уюштирилмоқда.

Бу иш ўз самараларини беряпти. Биз ҳозирги кунда бутун мамлакатдаги каби республикамизда ҳам коммунизм учун курашувчиларнинг ажойиб авлоди усиб етишмоқда, деб мамнуният билан айта оламиз. Йигит ва қизларнинг ғоят кўпчилиги — билимли, маданиятли, ғоявий эътиқодли, ҳаётга тўғри назар соладиган, юксак маънавий хислатларга эга бўлган кишилардир.

Бизнинг ёшларимиз завод ва фабрикаларда, шахта ва руда конларида, қўриқ ерларда ва янги қурилишларда, колхоз ва совхоз далаларида фидокорона меҳнат қилмоқдалар. Улар партиянинг чақириқларини астойдил маъқуллаб, узларининг илҳомбахш меҳнати кўпроқ талаб этилган жойларга бормоқдалар, кекса авлод кишилари билан биргаликда ўзларининг руҳий бардамлиги, қалб ҳароратини, битмас-туганмас жўшқин куч-ғайратларини ишга бағишламоқдалар.

Аммо биз совет кишисининг тафаккур ва хатти-ҳаракат тарзига зид йўлга ўтган ёшларга ҳам баъзан дуч келамиз. Баъзи йигит ва қизлар воқеликка ишонмайдилар, сиёсатга бефарқ қарайдилар, меҳнатга, ўзининг гражданлик бурчини бажаришга эътибор қилмайдилар, ахлоқимизнинг, ҳуқуқ ва тартиботимизнинг нормаларини, социалистик жамиятда яшаш қоидаларини бузадилар. Ёшларнинг бу қисми империалистик пропаганданинг турли воситалари ёрдамида чет эллардан бизга суқилиб кирадиган буржуа хулқларига баъзан тақлид қилаётганлиги, ўзларининг мешчанлик дидлари ва ножўя қилиқлари билан совет кишиси деган шарафли ва юксак номга доғ тушираётганлиги бизни ташвишлнатирмай қололмайди.

Бундай кишилар оз бўлса ҳам, лекин биз уларнинг ҳаммаси учун жавобгармиз. Бу — ёшларимизнинг синфий онгини заифлаштириш, ҳатто йўқотиш, улар орасида коммунистик қурилишнинг муваффақиятларига ишончсизлик туғдириш, ёш авлодни кекса авлодга қарама-қарши қўйиш учун жон-жаҳди билан интилаётган буржуа пропагандаси таъсирининг натижасигина эмас. Бу — бир қанча партия ва комсомол ташкилотларининг тарбия ишини яхши уюштирмаганлиги оқибати ҳамдир.

Бинобарин, биз ёшларни тарбиялашни жуда яхши йўлга қўйишимиз, бунинг учун идеология фаолиятининг барча воситалари ва формаларидан фойдаланишимиз лозим. Шунга эришмоқ зарурки, барча йигит ва қизлар марксча-ленинча назарияни, фан-техника билимларини чуқур эгаллаб олсинлар, ёш авлод ижтимоий-сиёсий ҳаётда, бунёдкорлик меҳнатида тобора кенг ва фаол қатнашсин, коммунизм қуришдан иборат умумхалқ ишига ўзининг салмоқли ҳиссасини қўшсин.

Умумий таълим мактаби ана шу вазифани ҳал этишда катта роль ўйнайди. Худди шу мактабда киши шаклланa бошлайди. Мактаб кишиларга билим беради, уларга жамият бахт-саодати учун меҳнат қилиш малакасини сингдиради. уларда юксак ахлоқий хислатларни чиниқтиради, марксча-ленинча дунёқараш асосларини қарор топтиради, кишини умрбод олға бошлаб борадиган, унинг феъл-атвори ва хатти-ҳаракатларини белгилайдиган идеяларга ишончни шакллантиради.

Республикада умумий таълим мактаблари шохобчалари тез суръатлар билан ривожланмоқда. Ҳозирги вақтда 9540 дан ортиқ умумий таълим мактаби бўлиб, уларда 3 миллион 645 мингдан ортиқ киши ўқимоқда. Кейинги вақтларда кўп мактабларда таълим-тарбия ишининг савияси анча юксалди, ўқувчилар фан асосларини чуқурроқ билиб олмоқдалар.

Шу билан бирга халқ маорифини уюштиришда жиддий камчиликлар ҳам бор. Айрим жойларда ўқитишнинг сифатини оширишга етарли эътибор берилмаётир. Айрим ўқитувчилар ўзлари ўқитадиган фанни кўпинча яхши билмайдилар, дарсларни паст савияда олиб борадилар, программада кўрсатилган материалларни ўрганишни ҳаёт жараёнлари билан боғламайдилар. Кўп ўқувчиларнинг фанларни ўзлаштиришлари паст даражада эканлигига ҳам сабаб шу.

Бир қанча педагогика коллективлари, мактаб партия ва комсомол ташкилотларининг сиёсий иши ўқувчиларда коммунистик қараш ва юксак ахлоқий принципларни актив шакллантиришга, уларни меҳнатсеварлик, ишчи касбларини иззат-ҳурмат қилиш руҳида тарбиялашга қаратилган эмас.

Кейинги масалага батафсил тўхталиб ўтмоқчиман. Фан-техника революциясининг социал оқибатларини, кишининг ижтимоий онгига, меҳнат характерига таъсирини ўрганиш ва олдиндан кўра билиш — энг муҳим вазифаларимизнинг биридир. Автоматик жараёнлар кенг тарқалган асрда инсон меҳнати ҳамма бойликларнинг биринчи манбаи бўлиб қолади. Аммо бу — сифат жиҳатидан бошқача бўлган анча мураккаб меҳнатдир. Ишчи малакасининг мазмуни ҳам ўзгаради: ходимнинг билимдонлиги, ишнинг кўзини яхши билиши бу масаланинг зарур ва энг муҳим қисмига айланади.

Буларнинг ҳаммаси бизнинг зиммамизга ўрта мактабда таълим ва меҳнат тарбияси масалаларини ҳал этишга, йигит ва кизларнинг касб танлаб олишига зўр масъулият билан ёндошиш вазифасини юклайди. Республикада мактабларни битириб чиққан ёшларнинг тез ортиб бораётганлиги партия, совет ташкилотлари, министрликлар ва идоралар олдига уларни ишга жойлаштириш, унумли меҳнатда актив қатнаштиришдан иборат ғоят муҳим вазифани кескин қилиб қўяди.

Ҳар бир йигит ва қизнинг бу меҳнатда ўз ўрнини белгилаб олишига кўмаклашиш, жамиятга кўпроқ наф келтира оладиган участкани кўрсатиб бериш — бизнинг бурчимиздир. Бунинг учун конкрет касбларни пропаганда қилишни кучайтириш, ҳар бир ўқувчини ўз қобилиятларига, жисмоний камолотига мос бўлиб тушадиган ва халқ хўжалигининг эҳтиёжларига жавоб берадиган ихтисосни онгли суръатда танлаб олишга тайёрлаш зарур. Ёш авлодга таълим ва тарбия беришда, ёшларнинг бундан буёнги ҳаёт йўлини танлаб олишларида оиланинг роли ва масъулиятини ошириш лозим.

Ёш ишчиларни тайёрлаши лозим бўлган ҳунар-техника билим юртлари шохобчаларини янада ривожлантириш масалалари бизнинг диққат—марказимизда туриши лозим. Кейинги вақтларда партия, совет, касаба союз ва комсомол ташкилотлари, корхоналарнинг раҳбарлари, министрликлар ва идоралар ҳунар-техника таълими системасини такомиллаштиришга кўпроқ эътибор бера бошладилар. Республикада кейинги уч йил мобайнидагина янгидан 70 билим юрти ташкил этилди. Уларнинг ўқувчилари сафига яна 26 минг киши келиб қўшилди. 1974—1975 йилларда яна 60 дан ортиқ билим юрти ташкил этилади, ҳунар-техника таълимининг бутун системасида ўқувчилар миқдори эса, 40 минг нафар ортади.

Аммо бу ҳам халқ хўжалигининг малакали ишчи кадрларга бўлган эҳтиёжини таъминлай олмайди. Биз ҳунар-техника билим юртлари шохобчаларини, хусусан ўрта маълумот берадиган билим юртлари шохобчаларини кенгайтириш ҳақида, уларда таълим, ишлаб чиқариш ва тарбия ишини яхши йўлга қўйиш тўғрисида кўпроқ ғамхўрлик қилишимиз керак. Бу ишни умумпартиявий, умумхалқ иши деб қараш лозим.

Олий ва ўрта махсус ўқув юртлари ёшларни ғоявий-сиёсий жиҳатдан тарбиялашда катта роль ўйнайди. Ҳозирги вақтда республикада 41 олий ўқув юрти, 177 техникум ва билим юртлари бор. Буларда 400 мингдан ортиқ киши ўқимоқда. Кейинги саккиз йил мобайнидагина тўққизта олий ва 74 та ўрта махсус ўқув юртлари очилди.

Яқинда 1976 йилда Нукус давлат университетини очиш тўғрисида қарор қабул қилинди. Қорақалпоғистон Автоном республикасида университетнинг ташкил этилиши ленинча миллий сиёсат тантанасини, партиямиз Марказий Комитети, унинг Сиёсий бюроси ва шахсан Л. И. Брежневнинг мамлакатимиздаги барча халқлар экономикаси, маданияти ва фанини янада ривожлантириш тўғрисидаги доимий ғамхўрлигини яққол кўрсатувчи далилларнинг яна биридир.

Олий ўқув юртлари, техникумлар ва билим юртлари юксак ғояли ва малакали мутахассислар тайёрлашда ижобий тажриба тўпладилар. Олий ва ўрта махсус ўқув юртларини битириб чиққан кишиларнинг ғоят кўпчилиги ажойиб меҳнатчилар бўлиб, ижтимоий-сиёсий ҳаётда актив қатнашмоқдалар.

Шу билан бирга, кўпгина олий ўқув юртлари, техникумлар ва билим юртларида партия, комсомол ташкилотлари, профессор-ўқитувчилар тарбия ишини суст олиб бормоқдалар, студентлар ва ўқувчиларнинг ғоявий-сиёсий ва маънавий ўсиши тўғрисида, уларнинг маданий-маиший шароитларини яхшилаш тўғрисида кам ғамхўрлик қилмоқдалар.

Область, шаҳар ва район партия комитетлари, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети, область, шаҳар ва район ижроия комитетлари, министрлик ва идоралар ўқув юртларида таълим-тарбия ишини юксак даражага кўтариш ҳақида, студентлар ва ўқувчи ёшларнинг талаб ва эҳтиёжлари тўғрисида кўпроқ ғамхўрлик қилишлари, уларни, хусусан олис районлардан ўқиш учун келадиган ёшларни ётоқхоналар билан тўлатўкис таъминлашлари керак.

Баъзи ўқув юртларида ижтимоий фанлардан дарс бериш ғоявий-назарий жиҳатдан паст савияда олиб борилмоқда. Кўпгина студентлар ва ўқувчилар марксизм-ленинизм асосларини яхши билмайдилар, ҳозирги замонда мамлакатимизда ва чет элларда содир бўлаётган воқеаларни эътиборга олиб ўз позицияларини тўғри белгилаш учун ижтимоий фанлар соҳасида ҳосил қилган билимидан фойдалана олмайдилар.

Муаллимлар ва профессор-ўқитувчилар ўқувчиларга ҳамда студентларга таълим ва тарбия беришда ҳал қилувчи роль ўйнайдилар. Бизда 219 минг киши ана шу олижаноб соҳада меҳнат қилмоқда. Уларнинг ғоят кўпчилиги ўзининг юксак бурчини шараф билан ва муносиб равишда бажармоқда.

Аммо баъзан тасодифий шахслар педагоглар қаторига суқилиб кириб қолаётганлиги бизни ташвишлантирмай қололмайди. Улардан баъзилари ахлоқсизлик қилмоқдалар ва ҳатто жиноят йўлига ўтмоқдалар.

Бу — ғоят ташвишлантирадиган фактлардир. Ёш авлодга таълим ва тарбия бериш каби энг фахрли ва энг масъулиятли иш ўқитувчига ишониб топшириб қўйилган-ку, ахир. У ёшларга намуна кўрсатиши, софдил бўлиши, совет кишисига хос энг юксак ахлоқий фазилатларни ўзида мужассамлаштириши керак. Совет педагоги деган юксак номга доғ туширувчи кишиларга ўқув юртларида ўрин бўлиши мумкин эмас.

Партия комитетлари, маориф, олий ва ўрта махсус таълим министрликлари, ҳунар-техника таълими давлат комитети педагог кадрларни танлаш ва тарбиялаш ишига алоҳида эътибор беришлари лозим.

Ўқувчиларни ва студент ёшларни ғоявий-сиёсий жиҳатдан тарбиялашни тубдан яхшилаш — бизнинг вазифамиздир. Биз шунга эришмоғимиз керакки, мактаб, билим юрти, техникум, олий ўқув юртлари ҳаётининг бутун тарзи, улардаги таълим-тарбия ишининг бутун жараёни ҳар бир ўқувчи ва студентда материалистик дунёқарашни, коммунистик эътиқодни шакллантиришга ёрдам берсин, уларда меҳнатни севиш ҳис-туйғуларини сингдирсин, бизнинг ўқув юртларимиздан коммунизм учун актив курашадиган, меҳнат малакаларини эгаллаган юксак ғояли, билимли ва маданий кишилар етишиб чиқсин.

Партия ташкилотлари ишчи ва қишлоқ ёшларини коммунистик руҳда тарбиялаш ҳақида, уларнинг профессионал ва маънавий ўсиши ҳақида, уларнинг ғоят унумли меҳнат қилишлари, ўқишлари ва дам олишлари учун барча шарт-шароитларни яратиб бериш тўғрисида кун сайин ғамхўрлик қилишлари керак. Ёш ишчиларнинг мураббийлари ҳаракатини бутун чоралар билан ривожлантириш лозим.

Йигит ва қизларни ҳарбий-ватанпарварлик руҳида тарбиялашга кўпроқ эътибор бериш керак. Ёшларни оммавий-спорт ишига кенгроқ жалб этиш, уларни жисмоний жиҳатдан кўпроқ чиниқтириш лозим. Бунинг учун спорт базалари ва иншоотлари қурилишини кенгайтириш, спортнинг хилма-хил турлари бўйича мусобақаларни мунтазам суратда ўтказиб туриш керак.

Биз ишни шундай уюштирмоғимиз керакки, ёшларни тарбиялаш мақсадида амалга ошириладиган тадбирлар хилма-хил, мароқли, қизиқарли бўлсин, барча йигит ва қизларни ўзига жалб қилсин.

Партиянинг содиқ ёрдамчиси комсомол, ёшларни ғоявий-сиёсий жиҳатдан тарбиялашни ташкил этишда жуда катта роль ўйнайди. Ўз сафларида 1,5 миллиондан ортиқ кишини бирлаштирган республика комсомол ташкилоти комсомоллар ва комсомолда бўлмаган ёшлар ўртасида кўп иш қилаётганлигини айтиб ўтиш керак. Йигит ва қизларнинг кўпгина яхши, ватанпарварлик ишлари комсомолнинг номи билан боғланган.

Л. И. Брежневнинг ВЛКСМ XVII съездида сўзлаган ёрқин ва сермазмун нутқида берилган кўрсатмалар бутун мамлакат каби Ўзбекистондаги барча комсомол ташкилотларининг ҳам жанговар ҳаракат программасидир. Комсомол бу кўрсатмаларга оғишмай амал қилиши, уларни изчиллик билан амалга ошириши лозим.

Комсомол ташкилотларининг тарбия иши аввало ёшларни тўққизинчи беш йиллик вазифаларини бажаришда ғоят актив қатнаштиришни таъминлашга қаратилиши лозим. Улар ҳар бир комсомолнинг, ҳар бир йигит ва қизнинг ўз иши ва ўқиши натижалари учун шахсан жавобгар эканлигини чуқур англаши ва ҳис этишига, ўз меҳнатининг ҳар кунини чинакам зарбдор кунга айлантириш учун астойдил ҳаракат қилишига эришмоқлари керак.

ОҒЗАКИ ВА МАТБУОТ ПРОПАГАНДАСИНИ ЯНГИ ВАЗИФАЛАР ДАРАЖАСИГА КЎТАРАЙЛИК

Ўртоқлар! Партиямиз коммунистларни ва барча совет кишиларини тарбиялашда, янги инсонни вояга етказишда идеология ишининг кўпгина хилма-хил воситалари, формалари ва методларидан фойдаланмоқда. Марксизм-ленинизмни пропаганда қилиш идеология ишининг ҳал қилувчи бўғини бўлиб, унда партия маорифи системаси алоҳида ўрин олади.

Партия XXIV съезди партия ташкилотларидан коммунистларга марксча-ленинча таълим беришга, кадрларни марксизм-ленинизмни, ҳозирги замоннинг асосий проблемалари юзасидан партия ишлаб чиққан қоидаларни чуқур ўзлаштириш асосида тарбиялашга эътиборни кучайтиришни талаб қилди.

КПСС Марказий Комитетининг «Тошкент шаҳар партия ташкилотида раҳбар кадрларнинг марксча-ленинча ўқиши ва иқтисодий таълими тўғрисида»ги қарори республика партия ташкилотлари учун муҳим ҳужжат бўлди. Бу ҳужжатда коммунистларга, барча меҳнаткашларга сиёсий ва иқтисодий таълим бериш системасининг таъсирчанлигини ошириш соҳасидаги конкрет вазифалар белгилаб берилди.

Республика партия ташкилоти партия съездининг қарорларини ва КПСС Марказий Комитетининг йўл-йўриқларини бажара бориб, коммунистлар ва партиясизларнинг марксча-ленинча ўқишини яхшилаш соҳасида катта иш қилди. Партия маорифи тармоғи кенгайди, марксизм-ленинизмни ўрганиш системасида шуғулланувчи кишилар сони кўпайди. Ҳозирги вақтда бу системада 640 мингга яқин киши, шу жумладан 400 мингдан ортиқ коммунист ўқимоқда. Пропагандистларнинг сифат состави анча яхшиланди. Уларнинг 95 проценти олий ёки тўлиқсиз олий маълумотли кишилардир.

Таълимнинг мазмунида катта ўзгаришлар рўй берди. Кейинги йилларда марксизм-ленинизмнинг таркибий қисмларини ўрганиш билан бирга партия XXIV съездининг, КПСС Марказий Комитети пленумларининг, юбилей тантаналарининг материаллари, Л. И. Брежневнинг докладлари ва нутқлари ҳам ўрганилди.

Бу эса сиёсий ўқишнинг мазмунини бойитди, унинг ғоявий-назарий савиясини оширди, коммунистик қурилишнинг конкрет вазифалари билан алоқани кучайтирди. Бу ҳужжатларни билиш коммунистларга ва партиясизларга мураккаб ижтимоий-сиёсий ҳодисаларни тўғри тушунишга, партия сиёсатини комил ишонч билан амалга оширишга ёрдам бермоқда.

Коммунистик қурилишнинг ҳозирги босқичида, фан-техника тараққиёти гуркираб ривожланаётган шароитда кадрларга, кенг меҳнаткашлар оммасига иқтисодий билим бериш жуда катта аҳамият касб этади. Партия иқтисодий ўқишни одамларни меҳнатга ва социалистик мулкка коммунистик муносабат руҳида тарбиялашнинг самарали формаси деб, ҳар бир раҳбар ходимнинг, ҳар бир меҳнатчининг малакасини оширишнинг, хўжалик юритишнинг илмий асосларини жорий этишнинг, планларни ва социалистик мажбуриятларни бажариш учун курашда омманинг ташаббуси ва активлигини оширишнинг муҳим шарти деб билмоқда.

Республикада оммавий иқтисодий таълим системаси барпо этилган бўлиб, бу система ишлаб турибди. Ҳозир бир миллиондан ортиқ киши иқтисодий ўқишнинг турли формаларига жалб этилган.

Буларнинг ҳаммаси — ижобий ҳодисалардир. Меҳнаткашларни сиёсий ва иқтисодий ўқишга кенг жалб этишни таъминлаш ғоят муҳимдир. Бу ишдаги оммавийлик — ишимиз кўламининг энг яхши кўрсаткичидир.

Аммо, шунинг ўзи билан иш битмайди. Энг муҳими рақамлар эмас, балки коммунистик ғоялар одамларнинг эътиқодига, уларнинг турмушдаги ва меҳнатдаги йўлчи юлдузига айланишидир. Шу сабабли бизни, аввало, ўқишнинг сифати, унинг самарадорлиги қизиқтириши керак. Аммо биз худди шу масалада жиддий камчиликларга дуч келиб қоламиз.

Айрим партия комитетлари, министрликлар, идоралар ва уларнинг маҳаллий органлари раҳбарлари кадрларнинг ғоявий-назарий савиясини ташкил этиш ва ошириш, кадрларнинг сиёсий ва иқтисодий ўқишини яхшилаш соҳасида жуда оз иш қилмоқдалар. Баъзи жойларда бу муҳим ишга расмиятчилик билан, айтишим мумкинки, масъулиятсизлик билан қарашга йўл қўйилмоқда. Қуйидаги фактлар шундан далолат бермайдими, ахир? Бухоро область қишлоқ хўжалик бошқармасида область партия комитетининг маъқуллаши билан иқтисодий ўқишни бир ҳафта ичида тамомлаб қўяқолишибди. Денов ва Сариосиё районларининг бир қанча хўжаликларида раҳбар ходимларнинг иқтисодий ўқиши мутлақо ташкил этилмаган.

Шуни айтиш керакки, Қишлоқ хўжалиги министрлиги ҳам кадрларга иқтисодий билим беришни ташкил этиш билан дуруст шуғулланмаётир. Министрлик ўқишга жалб этиш тўғрисидаги миқдор кўрсаткичларини рўкач этиб, бу ишдаги аҳволни яхшидек қилиб кўрсатмоқда. Ҳақиқатда эса, кўпгина колхозларда ва қишлоқ хўжалик органларида иқтисодий ўқиш ташкил этилмаганлигини текшириш кўрсатди. Мавжуд мактаблар ва семинарларнинг кўпчилиги эса ёмон ишламоқда. Пропагандистлар орасида ҳатто ўрта маълумоти ҳам бўлмаган, яхши тайёргарлик кўрмаган кишилар кўп.

Баъзи партия комитетлари меҳнаткашларнинг марксча-ленинча ўқишида ва иқтисодий билим олишида расмиятчиликка йўл қўймоқдалар. Масалан, Бўстонлиқ районида, Тошкент шаҳрининг Чилонзор ва Собир Раҳимов районларида сиёсий маориф системасидаги машғулотлар кўпинча ғоявий-назарий жиҳатдан жуда паст савияда ўтказилмоқда.

Тошкент область партия комитети, мазкур районларнинг партия ташкилотлари КПСС Марказий Комитетининг «Тошкент шаҳар партия ташкилотида раҳбар кадрларнинг марксча-ленинча ўқиши ва иқтисодий таълими тўғрисида»ги қароридан ҳамон зарур хулосаларни чиқариб олмаганликлари кўриниб турибди.

Бир қанча жойларда назарий ўқиш меҳнат коллективларининг амалий ишлари ва вазифалари билан дуруст боғлаб олиб борилмаётир. Унда фан-техника тараққиёти ютуқларини пропаганда қилиш, меҳнат унумдорлигини ва экономиканинг самарадорлигини ошириш, ижтимоий ишлаб чиқаришни ихтисослаштириш ва концентрациялаш масалалари тузук акс эттирилмаётир. Бас, иш шундай ташкил этилгач, ўқиш сиёсий билим даражасини кенгайтиришда, меҳнатни ва ишлаб чиқаришни ташкил этишнинг илғор методларини, иқтисодий анализ ва хўжалик ҳисоботи маҳоратини эгаллашда тингловчиларга камдан-кам ёрдам бераётганлигига ажабланмаса ҳам бўлади.

Бундай камчиликларга тоқат қилиш мумкин эмаслиги равшан. Марксча-ленинча ўқишни ва иқтисодий таълимни ташкил этишда энг асосий эътибор машғулотларнинг юксак ғоявий-назарий савиясини ва ўқишнинг самарадорлигини таъминлашга қаратилиши керак.

Партия комитетлари лекция пропагандасига раҳбарликни яхшилашлари, бу иш собитқадам, жанговар, ҳужумкор руҳда бўлишига эришишлари лозим. Лекторларимиз совет халқининг коммунизм қурилишидаги улуғвор ютуқларини яққол ва мароқли пропаганда қилишлари, жамиятимиз ривожининг истиқболларини очиб беришлари, бутун диққат-эътиборни халқ хўжалиги соҳасидаги конкрет вазифалар ва проблемаларга қаратишлари, совет кишиларининг ғоявий эътиқодли бўлиш, қатъият, буржуа идеологиясининг ҳар қандай кўринишларига нисбатан муросасизлик руҳида тарбиялашлари зарур.

Қўриқ ерлар ўзлаштирила бошланганлигининг 20 йиллигига бағишланиб Олмаотада ўтказилган тантаналарда Л. И. Брежнев нутқида илгари сурилган назарий қоидалар ва амалий вазифаларни кенг миқёсда пропаганда қилишни кучайтириш айниқса муҳимдир. Ҳозирги босқичдаги партия аграр сиёсатининг бош йўналишлари моҳияти ва аҳамиятини чуқур тушунтириб бериш, бу сиёсат қандай амалга оширилаётганлигини яққол кўрсатиб беришни таъминлаш лозим.

Оммавий-сиёсий ишни яхшилаш керак. Республикамизда 270 мингдан ортиқ сиёсий докладчи, сиёсий ахборотчи, агитатор ва сиёсий ахборотчи сиёсий агитация соҳасида меҳнат қилмоқда. Булар асосан сиёсий жиҳатдан саводли кишилардир. Улар кенг меҳнаткашлар оммасига партия билан Совет давлатининг сиёсатини тушунтиришда, меҳнаткашларни тўққизинчи беш йиллик топшириқларини муддатидан аввал бажариш учун сафарбар этишда партия ташкилотларига катта ёрдам бермоқдалар.

Аммо, оммавий-сиёсий ишнинг даражаси ҳали замон талабларига муносиб эмас. Кўпгина коллективларда суҳбатлар ва сиёсий ахборотлар онда-сонда ўтказилмоқда, ўтказилганда ҳам амалий вазифалар билан боғланмаётир. Кўпгина агитаторлар ва сиёсий ахборотчиларнинг номлари қоғозга ёзиб қўйилган бўлса ҳам, аслида ҳеч қандай иш олиб бормаётирлар.

Партия ташкилотлари оммавий-сиёсий ишни доимо такомиллаштиришлари, унинг самарадорлигини оширишлари керак. Ҳамма жойда — заводларда, фабрикаларда, қурилишларда, транспорт, алоқа ва маиший хизмат корхоналарида, колхозларда, совхозларда, муассасаларда, ўқув юртларида, меҳнаткашларнинг истиқомат жойларида суҳбатлар, сиёсий ахборотлар мунтазам равишда ўтказилиши керак.

Сиёсий ахборотлар ва суҳбатларда коллективларнинг, районлар, шаҳарлар, областларнинг ва республиканинг кундалик ҳамда перспектив вазифалари яққол тушунтириб берилиши, илғорлар ва ишлаб чиқариш новаторларининг энг яхши меҳнат намуналари, тажрибаси кенг кўламда пропаганда қилиниши, меҳнаткашларнинг иқтисод ва тежамкорлик йўлидаги кураши конкрет мисоллар асосида кўрсатиб берилиши лозим. Кўргазмали агитациянинг ғоявий-бадиий савиясини ва сафарбар қилувчилик кучини ошириш, уни ўз вақтида янгилаб туриш ва тўғри жойлаштиришни таъминлаш ҳам муҳимдир.

Ҳозир сайлов олди агитацияси оммавий-сиёсий ишда марказий ўринни олиши керак. Бунда КПСС Марказий Комитетининг сайловчиларга Мурожаатини чуқур тушунтиришга алоҳида эътибор бериш лозим. Биз СССР Олий Советига сайлов уюшқоқлик билан, юксак савияда ўтказилиши ва коммунистлар билан партиясизлар бузилмас блокининг янги ғалабаси билан якунланиши учун, барча меҳнаткашлар сайлов кунига яхши меҳнат туҳфалари билан келиши учун ҳамма ишни қилишимиз зарур.

Биз маданий-оқартув муассасалари фаолиятини яхшилаш соҳасида кўп иш қилишимиз керак. Бу соҳадаги ишларнинг чеки йўқ деса бўлади. Баъзи бир маданият саройлари, клублар ва кутубхоналар, айниқса қишлоқдаги шундай муассасалар ишлатилмай турибди. Уларда оммавий сиёсий-тарбиявий ва маданий-оқартув тадбирлари камдан-кам ўтказилмоқда. Маданий-оқартув муассасалари иш практикасидан маъмуриятчиликни, расмиятчиликни ва кўзбўямачиликни мутлақо йўқотиш, бу муассасалар амалда юксак маданият масканлари ва идеология фаолиятида партия ташкилотларининг таянч пунктлари бўлиб қолишига эришиш керак. Кутубхоналар ишини яхшилаш, меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялашда ва фан-техника тараққиётида уларнинг ролини ошириш айниқса муҳимдир, КПСС Марказий Комитетининг яқинда қабул қилган қарори шуни талаб этади.

Маданий-оқартув муассасаларидаги ишларнинг аҳволи учун совет, касаба союз ва комсомол ташкилотларининг масъулиятини ошириш лозим.

Меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялашда, уларни КПСС XXIV съезди қарорларини бажаришга сафарбар этишда матбуот, телевидение ва радио алоҳида роль ўйнайди, улар кенг кўламда оммалашган бўлиб, катта кучга айланиб қолди.

Ўзбекистонда 253 та газета, шу жумладан 16 та республика, 26 та область, 9 та шаҳар, 126 та район газетаси нашр этилмоқда. Республикамизда 62 та журнал ва журнал типидаги нашрлар чиқарилмоқда. Республикада тарқатилаётган газета ва журналларнинг бир галги тиражи 13 миллион нусхадан ошади. 1970—1973 йиллар мобайнида нашриётларимиз 100 миллион нусхадан кўпроқ китоб ва брошюра чиқарди. Телевизион кўрсатувларнинг ҳар кеча-кундуздаги ўртача ҳажми анча ортди. Тўрт программа орқали эшиттириш олиб бораётган радио ҳар бир уйга кирди, дейиш мумкин.

Матбуотимиз марксизм-ленинизмни, мамлакатнинг ва республиканинг коммунистик қурилиш соҳасидаги ютуқларини пропаганда қилиш борасидаги, меҳнаткашларни совет халқининг революцион, жанговар ва меҳнат анъаналари руҳида, юксак ижтимоий онглилик ва ижодий активлик руҳида тарбиялаш борасидаги фаолиятини анча кучайтирди. Матбуотимиз жамиятимиз ҳаётини ҳар томонлама ёритмоқда, бу ишни конкрет мисоллар ва намуналар асосида олиб бормоқда.

Матбуот, телевидение ва радио резервларни очиб, ишга солишга ёрдам бермоқда, ҳаётимизда мавжуд бўлган салбий ҳодисаларни очиб ташламоқда, уларнинг конкрет айбдорларини фош этмоқда, камчиликларни тугатишга ҳаракат қилмоқда. Бу эса матбуотнинг обрў-эътиборини кўтармоқда, унинг чиқишлари таъсирчанлигини оширмоқда.

Шу билан бирга айрим газета ва журналларимизнинг ишида катта камчиликлар борлигини ҳам айтиб ўтмоқ керак. Айрим матбуот органларининг саҳифаларида баъзан ғоясиз ва ҳатто зарарли материаллар ҳам кўриниб қолмоқда.

Телевидение кўрсатувларини ва радио эшиттиришларини ҳам анча яхшилаш керак. Уларнинг баъзи бирлари мазмун жиҳатидан саёз эканлиги, ғоявий ва бадиий жиҳатдан паст савияда тайёрланганлиги ва шу сабабли томошабинлар билан тингловчиларнинг ҳис-туйғуларига тузукроқ таъсир ўтказмаётганлиги сир эмас.

Оммавий ахборот ва пропаганда органларининг ходимлари ўз фаолиятларини бундан буён ҳам яхшилашлари лозим. Жамият моддий ва маънавий неъматларининг бунёдкори, коммунизмнинг актив бинокори бўлган инсон ҳамиша уларнинг диққат марказида туриши керак. Совет кишисининг ахлоқий ва сиёсий қарашлари, унинг дунёқараши қандай шаклланаётганлиги, у қандай меҳнат қилаётганлиги, жамиятда ва турмушда ўзини қандай тутаётганлиги, умумий ишимизга қандай ҳисса қўшаётганлиги — бир дақиқа ҳам эътибордан четда қолдириб бўлмайдиган мавзулардир. Бу мавзулар газеталарда, журналларда, китобларда, радио эшиттиришлари ва телевидение кўрсатувларида кенг кўламда ёритилиши лозим.

Матбуот пропагандасини кучайтиришда нашриётлар муҳим роль ўйнайди. Кейинги вақтларда улар ўз ишини бирмунча яхшилади, уларнинг моддий-техника базаси мустаҳкамланди. Яқинда республикамизда «Прогресс» нашриётининг бўлими ташкил этилди, бу бўлим чет эл Шарқи халқларининг етти тилида адабиёт чиқариш билан шуғулланади. Бу эса бизнинг ташқи сиёсий пропагандамизни кучайтириш учун кенг имкониятлар очиб беради.

Вазифа шундан иборатки, ҳамма нашриётларимизнинг ишини кун сайин яхшилаш, уларнинг чиқарилаётган босма маҳсулотнинг ғоявий-назарий савияси ва полиграфик ижроси учун бўлган масъулиятини ошириш керак.

Нашр этилаётган ва эшиттирилаётган материалларнинг сифатини ошириш айниқса муҳимдир. Ғоявий, бадиий ва ижтимоий қиммати паст бўлса ҳам, кўп меҳнат, қоғоз ва халқ маблағи сарфлашни талаб қиладиган саёз, зерикарли мақолалар, эшиттириш ва кўрсатувлар, китоблар йўлига мустаҳкам тўсиқ қўймоқ керак.

Матбуот — воқеа ва ҳодисаларнинг пассив қайд қилувчиси эмас, балки муросасиз курашчидир. Унинг ҳамма чиқишлари собитқадам, жанговар ва ибратли бўлиши, чуқур мазмунли, тематикаси ва жанрлари жиҳатидан хилма-хил, тили ширали, шакли мазмундор бўлиши лозим. Улар одамларга таълим ва тарбия бериши, уларни меҳнат зафарларига, коммунизмнинг порлоқ идеаллари тантанаси йўлида фидокорона курашга руҳлантириши керак.

АДАБИЁТ ВА САНЪАТНИНГ ЮКСАК ВАЗИФАСИ

Ўртоқлар! Коммунизм қурилиши жараёнида адабиёт билан санъатнинг тарбиявий роли тўхтовсиз ошиб бормоқда. Адабиёт билан санъат одамларнинг дили ва кўнглига, уларнинг ҳис-туйғулари ва фикр-ўйларига таъсир қилиши, янги инсоннинг дунёқарашини, унинг ахлоқий ва эстетик идеалларини шакллантириши, жамиятнинг маънавий маданиятини бойитиши, ҳаётни ўрганиш воситасигина бўлмай, шу билан бирга уни қайта ўзгартиришнинг қудратли воситаси, бизга ёт буржуа идеологиясига қарши курашишнинг ўткир қуроли бўлиб ҳам хизмат қилиши лозим.

Партия XXIV съезди адабиёт ва санъат масалалари юзасидан аниқ йўл-йўриқлар берди. Бу йўл-йўриқлар КПСС Марказий Комитетининг кейинги йилларда қабул қилинган бир қанча қарорларида конкретлаштирилди. Марказий Комитетнинг «Адабий-бадиий танқидчилик тўғрисида»ги, «Совет кинематографиясини янада ривожлантириш тадбирлари тўғрисида»ги қарорлари алоҳида муҳим аҳамиятга эгадир. Л. И. Брежнев комсомолнинг XVII съездида сўзлаган нутқида ва бошқа нутқларида бадиий ижодкорлик масалалари юзасидан қимматли маслаҳатлар ва йўл-йўриқлар берди.

Шуларнинг ҳаммаси — жамиятимизнинг маънавий бойлигини кўпайтириш тўғрисида, совет бадиий маданиятини янада равнақ топтириш ҳақида, унинг кишиларни коммунистик руҳда тарбиялашдаги ролини ошириш тўғрисида партия, унинг Марказий Комитети қилаётган оталарча ғамхўрликнинг яққол далилидир.

Партиянинг эътибори ва ғамхўрлигидан руҳланган совет адабиёти ва санъати арбоблари кейинги йилларда коммунистик бунёдкорлик завқ-шавқини ёрқин тасвирлайдиган, одамларнинг қаҳрамонона меҳнатини тараннум этадиган, халққа керакли кўпгина яхши асарларни яратиб беришди.

Ўз мазмуни жиҳатидан, ўз ривожининг бош йўналиши жиҳатидан социалистик, миллий формалари жиҳатидан хилма-хил, руҳи ва характери жиҳатидан интернационалистик бўлган совет адабиёти ҳазинасига Ўзбекистоннинг санъаткор зиёлилари муносиб ҳисса қўшмоқдалар. Ёзувчиларимиз, рассомларимиз, композиторларимиз, кино ва театр арбобларимиз, архитекторларимизнинг кўпгина асарлари халқ орасида муносиб равишда кенг обрў қозонди.

(Давоми тўртинчи бетда).

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ XV ПЛЕНУМИ

ЎРТОҚ Ш. Р. РАШИДОВ ДОКЛАДИ

(Боши 1, 2, 3- бетларда).

Республиканинг энг кекса кинематографиячиси Комил Ёрматовнинг ижодий фаолияти Ватаннинг юксак мукофоти билан тақдирланди. Унга Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвони берилди. Рамз Бобожоннинг «Об-ҳаёт» достони, «Баҳор» халқ рақс ансамбли СССР давлат мукофотларига сазовор бўлди. Раҳмат Файзийнинг ВЦСПС билан СССР Ёзувчилар союзининг мукофотини олган «Ҳазрати инсон» романи ўзбек совет адабиётидаги катта ҳодиса бўлиб қолди. Асқад Мухторга «Чинор» романи учун, Алексей Козловский, Николай Маркарьян ва Дилбар Абдураҳмоновага «Тановар» балетини яратганликлари учун, Ўрол Тансиқбоевга «Жонажон Ўзбекистон» расмлар туркумлари учун Ўзбекистон ССРнинг Ҳамза номидаги давлат мукофотлари берилди. Драматургия асарлари орасида Комил Яшиннинг «Инқилоб тонги» пьесаси муносиб ўрин олди. Ўзбек совет адабиётининг оқсоқолларидан Сергей Бородин, Уйғун, Михаил Шевердин, Назир Сафаров, Зулфия ва Миртемирнинг самарали ижодий иши ҳаммамизни қувонтиради.

Кекса авлодга мансуб ажойиб санъаткорларимизнинг муносиб ўринбосарлари бўлган янги ижодий кучлар, талантли ёшларнинг адабиёт ва санъат бўстонига кириб келишини ажойиб воқеа деб ҳисобламоқ керак.

Кейинги йилларда яратилган энг яхши асарлар замонанинг энг муҳим проблемаларини кўтариб чиққанлиги, ҳаёт сирларига чуқур кириб борганлиги, воқелигимизни чинакам бадиий ифодалаб берганлиги уларнинг ўзига хос хусусиятларидир. Илғор ишчилар, колхозчилар, бутун-бутун меҳнат коллективлари бу асарларнинг бош қаҳрамонларидир. Ёрқин бадиий образларда тасвирлаб берилган бу қаҳрамонлар барча меҳнаткашлар учун намуна бўлиб хизмат қилмоқда.

Ижодкор ходимлар ҳозирги замонни теранроқ ва ҳар томонлама ёритиш имконини берадиган мураккаб жанрларга қўл уриб, йирик-йирик асарлар ярата бошлаганлиги қувончлидир.

Бироқ, адабиёт ва санъатнинг ҳамма арбоблари ҳам воқеликни шундай тасвирламоқдалар, бадиий ижодкорликнинг ижтимоий-тарбиявий ролини шундай тушунмоқдалар, деб бўлмайди. Баъзи авторлар ўз талантини бачкана мавзуларга сарфламоқдалар, ўз қаҳрамонларини тор турмуш икир-чикирлари ва воқеалари билан ўралаштириб қўймоқдалар.

Бизда баъзан юзаки, композицияси заиф, бадиий жиҳатдан ғўр ва ҳатто ғоявий жиҳатдан зарарли асарлар ҳам ёзилмоқда ва босиб чиқарилмоқда. Бу асарларда жўшқин ҳаётимизнинг қайноқ нафаси сезилмайди, совет кишисининг, замонамиз қаҳрамонининг кўп қиррали маънавий дунёси бутун бойликлари билан намоён бўлмайди.

Биз замонанинг катта проблемалари кўтариб чиқилган, илғор ишчилар ва колхозчилар қилаётган ишларнинг бутун хилма-хиллиги ҳамда уларнинг ишлаб чиқариш илғорларига, ватанпарварлик ташаббусларининг жонкуярларига, новаторларга айлантираётган маънавий замин кўрсатиб берилган яхши спектаклларни, айниқса, область театрларида кўпдан бери учратмаётирмиз. Ҳозирги замон ишчилар синфи, колхозчи деҳқонлари мавзуи кинематографияда, тасвирий санъатда ҳам ҳамон дуруст ўрин олгани йўқ. Бу мавзудаги салмоқли музика асарлари, оммавий қўшиқлар етарли эмас.

Ҳолбуки, бизнинг ҳаётимиз, социалистик воқелигимиз бунёдкор совет кишиси ижод этаётган улуғвор зафарларга бойдир. Саноат корхоналари ва қурилишларга, колхоз ва совхозларнинг далаларига, Мирзачўл, Қарши, Шеробод даштларига ва Марказий Фарғонага борган киши бу ерларда минг-минглаб ташаббускор кишилар яшаб, фидокорона меҳнат қилаётганлигини ўз кўзи билан кўради. Улар мўъжиза яратмоқдалар, жуда мураккаб машиналар ва приборларни ясамоқдалар, олтин ва газ қазиб олмоқдалар, мўл-кўл пахта ва шоли ҳосили етиштирмоқдалар, кўпдан-кўп чорва подаларини боқмоқдалар, индустрия гигантларини, сунъий денгизлар ва дарёларни бунёд этмоқдалар, қўриқ ерларни ўзлаштирмоқдалар, табиатга жило бермоқдалар.

Чин меҳнат қаҳрамонлари — шулардир. Улар бадиий асарларнинг ҳам қаҳрамонлари бўлиб қолишлари лозим.

Адабиёт ва санъат арбоблари ажойиб воқелигимиз тўғрисида, партия билан халқнинг янги турмуш қуришдаги, мамлакат ва республика экономикаси ҳамда маданиятини юксалтиришдаги буюк жасоратини тараннум этувчи яхши, мароқли асарларни кўпроқ яратиб беришлари керак. Ватанпарвар ва бунёдкор, коммунизм бинокори бўлган совет кишисининг образи шу асарларнинг марказида бўлиши лозим. Турмушни актив ўзгартирувчи пешқадам кишилар, В. И. Ленин сўзлари билан айтганда «мамлакатнинг гули, унинг куч-қудрати, келажаги бўлган» кишилар социалистик реализм санъатининг доимо бош қаҳрамонлари бўлишлари керак.

Адабий-бадиий танқидчилик олдига ҳам каттароқ талаблар қўйиш лозим. КПСС Марказий Комитетининг шу масалага доир маълум қароридан кейин адабий-бадиий танқидчилик бадиий ижодкорликка ўз таъсирини бирмунча кучайтирди. Бу ишда, шубҳасиз, ижодий силжишлар бор.

Аммо, адабиётшуносларимиз билан санъатшуносларимиз ҳамон адабиёт ва санъатнинг ривожига, уларнинг ғоявий-бадиий савиясини оширишга ўз кучлари ва имкониятлари даражасида тўла-тўкис таъсир ўтказмаётирлар. Танқидий мақолалар ва тақризлар кўпинча юзаки, асарларни чуқур анализ қилмай ёзилмоқда. Ҳозирги замон мавзуидаги кўпгина асарлар, айниқса ёш авторларнинг ижоди эса умуман танқидчиларнинг диққат марказидан четда қолмоқда. Ўтмишнинг адабий меросига синфий-тарихий баҳо беришда нуқсонларга йўл қўйилмоқда.

Адабий-бадиий танқидчилик ижодий жараёнга чуқур кириб бориши, унга самарали таъсир ўтказиши, санъатни тўғри тушунишда кенг оммага ёрдам бериши, ёзувчилар, рассомлар, композиторлар, кино ва театр арбобларига эса яхши бадиий асарлар яратишда кўмаклашиши лозим. КПСС XXIV съезди талаб қилганидек, танқидчилик адабиёт ва санъат масалаларидаги партия йўлини актив ўтказиши, зўр принципиаллик билан майдонга чиқиши, талабчанликни мулоҳазакорлик билан, бадиий асарлар ижодкорларига меҳрибонлик қилиш билан қўшиб олиб бориши керак.

Ижодий союзларнинг фаолиятини янада активлаштириш зарур. Кейинги йилларда улар адабиёт ва санъатни ривожлантириш жараёнига активроқ таъсир ўтказа бошлаганлиги сезилиб турибди, албатта. Аммо, шу билан бирга, уларнинг ишида кўпгина камчиликлар бор.

Ижодий союзлар ва ташкилотларнинг ташкилотчилик ва раҳбарлик ролини ҳар томонлама ошириш, уларда ўзаро талабчанлик, ўртоқлик ва холис ният вазиятини, чинакам ижодий муҳитни вужудга келтириш керак. Шундай қилинган тақдирдагина ёзувчиларимиз, санъат арбобларимиз инсонлар дилининг тадқиқотчилари, одам руҳининг инженерлари бўлишдек юксак ролни бажара оладилар, ғоявий ва бадиий жиҳатдан юксак бўлган, замонамизга муносиб асарларни ярата оладилар.

Ёзувчилар, рассомлар, композиторлар кинематографиячилар, архитекторлар союзлари, театр жамияти, уларнинг партия ташкилотлари ижодий ходимларни тарбиялашга, уларнинг ғоявий-назарий савиясини ва профессионал маҳоратини оширишга, уларга ўз меҳнати учун партия ва халқ олдидаги юксак масъулият туйғусини сингдиришга кўпроқ эътибор беришлари керак. Ижодий ходимларнинг ўзаро ва ишлаб чиқариш коллективлари билан ҳамдўстлигини ҳар томонлама мустаҳкамлаш лозим. Ижодий союзлар ва ташкилотларнинг адабиёт ва санъат арбобларининг иши ҳамиша партия комитетларининг диққат марказида бўлиши керак.

ПАРТИЯВИЙ РАҲБАРЛИК—ИДЕОЛОГИЯ ИШЛАРИ МУВАФФАҚИЯТЛАРИНИНГ ГАРОВИ

Ўртоқлар! КПСС XXIV съезди талабларига биноан биз идеология ишларига партия раҳбарлигини ҳамма чоралар билан яхшиламоғимиз, тарбиявий ва ташкилий ишлар бир-бири билан мустаҳкам боғлаб олиб борилишини таъминламоғимиз зарур.

Ғоявий-сиёсий ишларни ташкил этишга илмий, ижодий ва комплекс ёндошишни таъминлаш бу соҳага тўғри раҳбарлик қилишнинг ҳеч сўзсиз шартидир. Ҳозирги вақтда идеология ишларининг турли соҳаларидаги аҳволни чуқур, ишнинг кўзини билиб таҳлил қилиш, тўпланган тажрибани моҳирлик билан умумлаштириш ва кенг оммалаштириш, идеология ишини янада яхшилаш ва унинг самарадорлигини ошириш юзасидан конкрет тадбирлар ва тавсияларни ишлаб чиқиш жуда муҳим вазифадир.

Республика партия комитетлари КПСС XXIV съездидан кейин пропаганда ва агитациянинг мазмуни билан чуқур шуғулланиб, оммага ғоявий-сиёсий таъсир кўрсатишнинг барча воситаларидан, форма ва методларидан самаралироқ фойдаланишга эришмоқдалар. Партия комитетлари идеология ходимларига мунтазам равишда йўл-йўриқ бериб, навбатдаги ва истиқболдаги вазифалар тўғрисида уларни хабардор қилмоқдалар. тарбиявий ишлардаги ижобий тажрибаларни тўпламоқдалар ва оммалаштирмоқдалар.

Идеология ишларига доир масалалар ҳозирги вақтда область, шаҳар, район партия комитетлари пленумларида, партия активлари ва бошланғич партия ташкилотлари йиғилишларида, кенгашларда, семинарларда, илмий-назарий конференцияларда тез-тез муҳокама қилинмоқда. Ғоявий-сиёсий ишларнинг перспектив планларини тузиш амалда мустаҳкам ўрин олди.

Аммо пропаганда ишларининг қўйилишига, меҳнаткашларни ғоявий-сиёсий жиҳатдан тарбиялашнинг ҳозирги аҳволи ва савиясига танқидий кўз билан қараганда идеология ишларига партиявий раҳбарликда кўпгина нуқсонларни учратиш мумкин. Энг жиддий камчилик — бу ишга юзаки ёндошишдан иборатдир. Бизда тарбиявий ишларга доир тадбирларнинг яхшигина планлари тузилади, ҳар хил кенгашлар, семинарлар ўтказиб турилади, бутун иш ҳисобга олиб бориладию, лекин амалга оширилган тадбирлар кундалик талаб ва эҳтиёжлардан, меҳнаткашларнинг энг муҳим орзу-тилакларидан баъзан ажралган ҳолда олиб борилади. Шунинг учун ҳам бу тадбирлар кишиларнинг онги ва юрагига чуқур бориб етмайди, ишнинг яхшиланишига ёрдам бермайди.

Партия ташкилотлари меҳнаткашлар ўртасида олиб борилаётган ғоявий-сиёсий ишлардаги расмиятчиликни қатъият билан бартараф этишлари, бу ишга чинакам илмий, ижодий тус беришлари керак.

Идеология иши бутун партиянинг, унинг барча кадрларининг, ҳамма коммунистларнинг ишидир. «Идеология, пропаганда ва оммавий агитация ишлари, —дейилади, КПСС Марказий Комитетининг XXIV съездга Ҳисобот докладида. — партия фаолиятининг муҳим ва масъулиятли соҳасидир».

Идеология ишининг аҳволи, унинг миқёси ва мазмуни учун барча партия комитетлари жавобгардирлар. Аммо бу ишнинг аҳволи учун аввало бевосита шу иш билан шуғулланиши керак бўлган кишилар — идеология ходимлари масъулдирлар.

Республика партия ташкилоти оммани ғоявий жиҳатдан тарбиялашни моҳирлик билан ташкил эта оладиган, малакали, яхши тайёрланган катта отрядга эга. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетида, область, шаҳар, район партия комитетларида, йирик партия ташкилотларида 1200 га яқин штатдаги идеология ходимлари ишлаб турибди.

Бизда шу кадрларнинг ҳар тарафлама табақалашган таълими уюштирилган. Уларнинг ғоявий-назарий ва профессионал маҳоратини оширишнинг мунтазам системаси мавжуд. Аммо, биз бу билангина кифояланиб қололмаймиз. Бу ишни бундан кейин ҳам янада такомиллаштириш керак.

Биз ҳаёт бир жойда тўхтаб турмаслигини ҳамиша назарда тутишимиз лозим. Ғоявий-сиёсий ишларга нисбатан келиб чиқаётган янги-янги талаблар, меҳнаткашларнинг сиёсий ва иқтисодий ўқувига комплекс ёндашишни амалга ошириш мана шу ғоят масъулиятли ишни бажарувчи кишилар тайёргарлигини ҳар жиҳатдан оширишни тақозо қилади.

Барча идеология ходимлари, улар қандай ижобий фазилатларга эга бўлишига қарамай, тинмай ўқиган, илгари олган билимларини тобора бойитган, илғор тажрибани эгаллаган, жамиятимизда юз бераётган жуда катта ижтимоий-иқтисодий ва маданий ўзгаришлар билан баб-баравар қадам ташлаб борган тақдирдагина, ўз олдиларида турган вазифаларни муваффақият билан адо эта олдилар. Идеология ходимлари ҳамма ишларда ташаббускорлик ва принципиаллик кўрсатишлари, энг муҳим масалаларни дадиллик билан партия комитетлари олдига қўйишлари, уларни ҳал этишга эришишлари керак.

Биз идеология кадрлари ва муассасаларининг фаолиятига, ғоявий-тарбиявий ишларнинг аҳволи ва самарадорлигига меҳнаткашлар кенг оммасининг меҳнатдаги ғайрати ва сиёсий активлиги нечоғлик кучли эканлигига қараб, меҳнаткашлар коллективларининг сиёсий, маънавий аҳволига, ишлаб чиқариш планлари ва социалистик мажбуриятлар қандай бажарилаётганлигига қараб баҳо беришимиз лозим.

Мана шу муҳим ва масъулиятли вазифаларни ҳал этишда бизнинг барча кадрларимиз, бутун партия, совет ва хўжалик активлари фаол қатнашмоғи лозим. Республикамизда 540 киши область, шаҳар ва район партия комитетларининг секретарлари бўлиб ишлайди. Шулардан 531 киши ёки 98 проценти олий маълумотлидир. Улар орасида 36 фан кандидати бор. 185 киши махсус олий маълумотга эга бўлгани ҳолда олий партия мактабини битириб чиқди. Партия комитетларидаги идеология ходимларининг умумий ва сиёсий билим даражаси баланд, деярли уларнинг ҳаммалари олий маълумотга эга. 430 мингдан кўпроқ штатсиз пропагандист, агитатор, сиёсий докладчи ва идеология фронтининг бошқа жангчилари партия ғояларини оммага етказмоқда.

Булар, ўртоқлар, катта куч. Биз ҳеч қачон раҳбар партия ва идеология ходимлари составининг сифат жиҳатдан шу қадар юксак даражада бўлишига эришган эмасмиз. Бу эса бизнинг барча ташкилотчилик ва сиёсий ишларимизни илмий асосда қуришга, уни янги, янада юксак босқичга кўтаришга, партия XXIV съезди талабларига мувофиқ ҳолга келтиришга имкон беради.

Агитация-пропаганда ишларида, меҳнаткашларни тарбиялашда барча раҳбар ходимлар шахсан иштирок қилишлари лозим. Бу — уларнинг бурчи ва бевосита вазифасидир.

Ҳозирги вақтда баъзи раҳбарларнинг сиёсий мавзуларда меҳнаткашлар ўртасида доклад ва лекциялар ўқимаётганликлари, суҳбатлар ўтказмаётганликлари бу муҳим ишдан четда турганликлари тўғрисида биз, Марказий Комитетда маълумотларга эгамиз. Бундай аҳвол оммани сиёсий жиҳатдан тарбиялашда раҳбар кадрларнинг шахсан иштирок этиши зарурлиги тўғрисида партиянинг берган йўл-йўриғига ҳилофдир.

Биз барча босқичдаги ва барча соҳадаги раҳбарларнинг агитация-пропаганда ишларида мунтазам қатнашиб туришларига, партиянинг ички ва ташқи сиёсатини меҳнаткашларга тушунтириб, уларни фидокорона меҳнатга сафарбар қилишларига эришмоғимиз лозим.

Ҳар бир раҳбар ўз коллективида ишлаб чиқариш планларининг бажарилиши учун жавобгар бўлганидек, шу коллективнинг сиёсий-маънавий аҳволи учун ҳам жавобгар бўлиши лозим. Хўжалик ишларига доир масалаларга ҳамма вақт кишиларни тарбиялаш нуқтаи-назаридан, оммага ғоявий таъсирни кучайтириш нуқтаи-назаридан қараш керак.

Шу билан бирга, партия комитетлари раҳбар ходимларнинг ғоявий-сиёсий ва маданий ўсиши тўғрисида тинмай ғамхўрлик қилишлари, уларнинг планли равишда ўқиши учун зарур шарт-шароит яратишлари лозим.

Бизда, Марказий Комитетда республика активи учун бир неча йилдан бери лекторий ишлаб турибди. Бу йил шу лекторийда «Биз ленинчи — интернационалистлармиз» циклидан лекциялар ўқилмоқда. Бу ерда Москванинг ва республиканинг таниқли олимлари лекция ўқимоқдалар. Шундай лекторийларни барча область, шаҳар ва район партия комитетлари ҳузурида ташкил этиш мақбулдир.

Меҳнаткашларни ғоявий-сиёсий жиҳатдан тарбиялашда, идеология ишини янада такомиллаштиришда ижтимоий фанлар соҳасида ишловчи олимларнинг роли жуда катта. Уларнинг роли фақат агитация-пропаганда ишларида шахсан иштирок этиш билангина чекланмайди. Энг муҳими, улар жамиятимиз ижтимоий-иқтисодий ва маънавий ривожланишининг актуал проблемаларини назарий жиҳатдан ишлаб чиқиш соҳасида актив иш олиб боришлари лозим.

Ўзбекистоннинг ижтимоий фанлар соҳасидаги олимлари кейинги вақтларда социалистик ва коммунистик қурилиш тажрибаларини тўплаш, республиканинг ҳозирги ҳаётини ва ўзбек халқининг тарихий ўтмишини тадқиқ қилиш борасида кўпгина иш қилдилар, улар ленинча миллий сиёсатни ва уни амалга ошириш натижаларини пропаганда қилишга, меҳнаткашларни ғоявий жиҳатдан тарбиялашга салмоқли ҳисса қўшдилар.

Шу билан бирга, ижтимоий фанлар соҳасидаги бир қанча тадқиқотларнинг илмий, назарий савияси ҳозирги талабларга тўла жавоб бермайди. Илмий асарларнинг маълум қисми шарҳлаш, бачканалаштириш, тасвирлаш ва схематизм каби нуқсонларга эга. Бу асарларда жуда бой ленинча меросдан бўш фойдаланилган, чуқур анализ етишмайди ва янги жараёнлар умумлаштирилмаган. Айрим илмий асарларда баъзан ижтимоий ҳодисаларга баҳо беришда социал синфий принциплардан, партиявий ёндошишдан чекиниш ҳоллари учрайди. Феодал ўтмишни бўрттириб кўрсатиш ўша замондаги айрим шахсларни ҳаддан ташқари улуғлаш ҳоллари учрайди. Мана шуларнинг ҳаммасига йўл қўйиш мумкин эмас.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети қўпол хатоларга йўл қўйилган айрим асарларни кескин қоралади ва республикада ўтмишни ўрганишга ва ижтимоий ҳодисаларга баҳо берилган материалларнинг ғоявий-сиёсий савиясини ошириш тўғрисидаги масалани махсус кўриб чиқди. Партия комитетларининг вазифаси — илмий текшириш муассасаларига ва олий ўқув юртларининг ижтимоий фанлар кафедраларига раҳбарликни яхшилашдан, чиқариладиган илмий-сиёсий адабиётнинг илмий ва ғоявий савиясини тобора ошириш чораларини кўришдан, олимларни юксак ғоявийлик руҳида, топширилган иш учун юксак масъулият руҳида тарбиялаш ишларини яхшилашдан, улар ўртасида танқид ва ўз-ўзини танқидни кучайтиришдан иборатдир.

Давлат ташкилотлари, меҳнаткашлар депутатлари Советлари, касаба союзлари, комсомол, кўпгина жамоат ташкилотлари партия ташкилотларининг раҳбарлиги остида идеология соҳасида иш олиб бормоқдалар. Кишиларни коммунистик руҳда тарбиялашда бу ташкилотларнинг роли ва активлигини кундан-кунга ошириш лозим.

Бизнинг идеологик министрликларимиз, комитетлар, идора ва ташкилотларимизнинг ишини кучайтириш айниқса муҳимдир. Марказий Комитетнинг идеология бўлимлари, республика Министрлар Советининг тегишли бўлимлари уларнинг фаолияти билан кун сайин шуғулланишлари, энг муҳим социал-маданий қурилиш вазифаларини, маориф ва кишиларни тарбиялаш масалаларини ҳал этишга уларни маҳорат билан йўналтиришлари лозим. Бу ишда идеология хизмати раҳбарларига нисбатан талабчанликни ошириш, уларнинг иши устидан контролликни кучайтириш керак.

Биз идеология фронтининг ҳамма соҳаларида узлуксиз равишда, чинакам жанговар, муайян мақсадни кўзлаб, ҳужумкор ва таъсирчан иш олиб боришимиз лозим. Бунинг учун барча мавжуд кучлардан, оммага ғоявий таъсир кўрсатишнинг барча воситаларидан самарали фойдаланишимиз лозим. Бу эса республикамиз олдида турган катта халқ хўжалик вазифаларини муваффақиятли бажаришнинг сўзсиз шартидир.

Ўртоқлар, Ўзбекистон партия ташкилоти партия XXIV съезди қарорларига амал қилиб, идеология ва ташкилотчилик ишларини ҳозирги талаблар даражасига кўтариш учун барча зарур ишларни қилади ва шу асосда меҳнаткашларнинг сиёсий активлигини ва меҳнатдаги ғайратини янада оширишни таъминлайди, уларни коммунизм қурилишида янги-янги муваффақиятларга эришиш учун сафарбар қилади, деб КПСС ленинчи Марказий Комитетини ишонтиришга рухсат бергайсиз.

Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартияси 50 йил

ФАРҒОНА ОБЛАСТИ ҲАФТАЛИГИ

ЯШИЛ ҚИШЛОҚ

Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллиги олдидан газетамиз саҳифаларида ўтказилаётган Қорақалпоғистон АССР ва областлар ҳафталиги давом этмоқда. Энди навбат Фарғона областига.

Гуллаб-яшнаётган республикамизнинг таркибий қисми бўлган Фарғона области 50 йил ичида таниб бўлмас даражада ўзгарди. Революциядан илгари бир неча кичик пахта тозалаш заводигина бўлган областда эндиликда азотли ўғитлар заводи, нефтни қайта ишлаш заводлари, Кувасой цемент комбинати каби юзга яқин саноат корхонаси бор. Областда енгил саноат, химия, нефтни қайта ишлаш, пахта тозалаш, энергетика, қурилиш ва озиқ-овқат саноатлари тез юксалди.

Қишлоғимизнинг номи Чимён. Уни республикамизда эшитмаган, қишлоғимизга келиш орзусида бўлмаган одам кам бўлса керак. Ҳар қалай биз шундай деб ўйлаймиз. Бу қишлоғимизга бўлган ўта муҳаббатимизнинг боисидир, балки.

Ҳар ҳолда қишлоғимиз кўрса кўргудек, севса севгудек.

Қишлоғимизнинг таърифига тушмасдан олдин бир нарсани айтиб ўтмоқчиман. Бундан чорак кам бир аср аввал Мавлоно Муқимий Шоҳимардон сафарига чиққанда йўлни шу томондан солган экан. Бунга қуйидаги сатрлар гувоҳ:

Кўрдим ўшал Чимён эрур,
Ер остида зиндон эрур,
Душманлари меҳмон эрур,
Боғи анинг тутзор экан.

Шоирнинг таърифидан қишлоғимизнинг ўша пайтдаги аҳволи кўриниб турибди. Нафақат ўша пайтда, бундан ярим аср мўлроқ муқаддам ҳам анча-мунча одамни Чимёнга келишга юраги дов бермаган. Сабаби — қир оралиғидаги бу жой заҳкаш, от туёқ қўйса, гўпиғигача балчиққа ботадиган ерлар эди. Онда-сонда лойшувоқли уйлар, пастқам кўчалар бўлган жойнинг нимасини мақтасин! Боғлари ҳам шоир айтганидек тутзорлардан иборат бўлган дейишади.

Улуғ Октябрнинг нурли қуёши, миллатларнинг буюк дўстлиги тафти Чимённинг ҳам обод бўлишига сабаб бўлди. Партия ва ҳукуматнинг беқиёс ғамхўрликлари туфайли, чимёнликларнинг бу ғамхўрликка фидокорона меҳнат билан берган жавоблари туфайли Чимёнда мўъжизалар яратилди. Шулардан айримларинигина айтиб ўтмоқчиман.

Чимён бугун боғ қишлоқ. Ўша Муқимий юриб ўтган қирдан бугун томоша қилсангиз, ажиб бўстонга кўзингиз тушади. Қишлоғимиздаги дарахтларнинг ўзини ҳам санаб чиқиб бўлмайди. Бир неча йил наридаги тахминий ҳисоб-китобларга кўра чимёнлик ҳар бир киши ҳисобига ўн тупдан ўрик тўғри келар эди. Айтиб қўяй, бу фақат ўрикнинг ўзи. Ана шу бир неча йиллар ичида яна қанчадан-қанча боғлар ташкил этилди. Шулардан бирида ишлаётган соҳибкорларга мен раҳбарлик қиламан.

Боғимизнинг ўзига хос тарихи бор. 1962 йилнинг эрта кўкламида ёппа қирга кўчиб чиқдик. Чимёндан унча узоқ бўлмаган кунга беткай даштда юзлаб гектар майдон қуёш тиғида қуриб-қақшаб ётарди. Ўша йили ана шу ерларни боғроғ қилишга аҳд қилганмиз. Текисладик, йирик тошларни териб ташладик. Йўлини топиб сув келтириш иложини қилдик. Минглаб туп ҳар хил мевали кўчатлар ўтқаздик, гуллар экдик. Шу кунларнинг бирида — аниқ эсимда бор, 12 апрель куни ажойиб хушхабар эшитдик. Космосга биринчи совет кишиси учди. Унинг номи Гагарин эди. Қирда ишлаб турганлар бир лаҳза тўпланиб, митинг ўтказдик. Кексаларимиздан бири:

— Боғ ташкил қилишимиз хосиятли бошланди, шу жойнинг номи Гагаринобод бўлсин, — деб қолди.

Шу кундан бошлаб участкамиз Гагаринобод деб аталади. Ҳа, у энди боғгина эмас, бутун бошлиқ катта участка. Боғдорчиликдан ташқари пахтачилигимиз ҳам бор.

Бутун Чимён ана шу тариқа боққа айланган, деҳқончилик майдонига айланган. Ҳозирги кунда Чимёнда икки йирик хўжалик бор. «Ленинград» ва Карл Маркс номли колхозлар. Бизнинг хўжалигимиз Карл Маркс номли колхоз. Меҳнаткашларимиз ширин-шакар мевалардан ташқари деҳқончилик билан ҳам донг таратишяпти. Колхозимизда донгдор, машҳур кишилар анчагина. Шулардан бири Тошпўлат Назировдир.

Тошпўлатнинг бригадаси 50 гектар ерга чигит экках. Ерлари яқин-яқинда ҳам қақроқ эди. Ҳозир ажиб бир чаманзор. 50 центнердан ҳосил учун курашяпти. Бу айтмоққа осон. Ҳар гектар ер курашиб қўлга киритилганидек, ҳар центнер ҳосил ҳам катта меҳнат билан бунёд бўлади. Тошпўлатнинг меҳнатларини партия ва ҳукуматимиз жуда муносиб тақдирлади. У ҳозир Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган пахтакор, республика Олий Советининг депутати.

Колхозимиз бўйича ҳозиргача 600 гектардан зиёд ер ўзлаштирилиб, деҳқончилик оборотига киритилди. 300 гектар боғ-роғ ташкил этилди. Бу серхосият ташаббусни чимёнликлар ҳамон давом эттиряптилар. Ҳар йили муҳим воқеаларга атаб боғлар ташкил қиламиз. Жумладан, қўшни Ильич номли колхозда СССР 50 йиллиги номли беш гектар ўрикзор барпо қилинди.

Илгариги заҳкаш бўлган жой ўрнида бугун Бутуниттифоқ миқёсидаги шифохона барпо этиляпти. Бу Чимён санаторийсидир. Чимён сувининг шифобахшлиги Сочидаги Мацеста санаторийсидагидан анча устун дейишади. Бу бежиз эмасдир. Ҳукуматимиз Чимён санаторийсини яна ҳам йириклаштириш мақсадида 8 миллион сўм маблағ ажратди.

Бугун Чимёнда 13 республикага ускуна етказиб бераётган ремонт-механика заводи ишлаб турибди.

Қишлоғимиз ҳақида кўп нарсани айтиш мумкин. Яна таъкидламоқчиман, бу Улуғ Октябрь сўнмас қуёшининг, социалистик тузумимиз нақадар афзаллигининг, халқлар дўстлигининг маҳсулидир. Бунинг учун В. И. Ленинга раҳмат, Октябрга раҳмат.

Сатторали МАРАСУЛОВ,
Фарғона районидаги Карл Маркс номли колхоз Гагаринобод участкасининг бошлиғи.

Самарқанд область пиллачилари рапорти

КПСС XXIV съезди қарорларини изчиллик билан амалга ошириш учун курашаётган Самарқанд областининг пиллакорлари Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллиги шарафига бошланган социалистик мусобақани кучайтириб, йиллик пилла тайёрлаш планини шараф билан бажардилар. Давлатга 2.315 тонна юқори сифатли «кумуш тола» топширилди.

Областнинг улкан ғалабасига Иштихон, Каттақўрғон, Оқдарё, Хатирчи, Пахтачи, Жомбой, Нарпай, Пайариқ, Булунғур районларининг пиллакорлари муносиб улуш қўшдилар.

Ички имкониятлар ҳисоблаб чиқилиб, давлатга яна 100 тонна пилла топшириш ҳақида қўшимча мажбурият қабул қилинди.

ҲУРМАТ ТАХТАСИ

Пилла тайёрлаш планларини муддатидан илгари бажарганликлари учун қуйидаги районлар республика «Ҳурмат тахтаси»га ёзиладилар:

Наманган района (район партия комитетининг секретари Х. Охунов, район ижроия комитетининг раиси А. Мўминов, район комсомол комитетининг секретари С. Тошпўлатов, бош пилла сушилкасининг директори М. Тўхтахўжаев ўртоқлар).

Қува района. (район партия комитетининг секретари М. Шербўтаев, район ижроия комитетининг раиси, Т. Мамадалиев, район комсомол комитетининг секретари М. Мақсудова, бош пилла сушилкасининг директори М. Нурматов ўртоқлар).

Уйчи района (район партия комитетининг секретари А. Эгамбердиев, район ижроия комитетининг раиси А. Аҳмедова, район комсомол комитетининг секретари Ю. Дарвишев, бош пилла сушилкасининг директори К. Бултуров ўртоқлар).

Ильич района (район партия комитетининг секретари А. Абдушоҳидов, район ижроия комитетининг раиси И. Юсупов, район комсомол комитетининг секретари Б. Турсунмуродов, бош пилла сушилкасининг директори М. Худойшукуров ўртоқлар).

Хатирчи района (район партия комитетининг секретари Т. Насриддинов, район ижроия комитетининг раиси Х. Ҳалимов, район комсомол комитетининг секретари И. Тўрақулов, бош пилла сушилкасининг директори М. Югай ўртоқлар).

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР ФАНЛАР АКАДЕМИЯСИНИНГ МУХБИР-АЪЗОСИ Г. А. КОШЕВНИКОВНИ ОКТЯБРЬ РЕВОЛЮЦИЯСИ ОРДЕНИ БИЛАН МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Илмий педагогика фаолиятидаги хизматлари ҳамда туғилган кунига етмиш йил тўлиши муносабати билан Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг мухбир-аъзоси. Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш инженерлари институти кафедрасининг мудири Георгий Антонович **Кошевников** Октябрь революцияси ордени билан мукофотлансин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. ПОДГОРНИЙ.
СССР Олий Совети Президиумининг Секретари М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль, 1974 йил 10 июнь.

ПИЛЛА — ДАВЛАТГА

Республика областларида пилла тайёрлашнинг бориши тўғрисида шу йил 11 июнга бўлган

МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида)

Биринчи стун — областлар; иккинчи стун — бир кунда тайёрланган пилла: учинчи стун — мавсум бошидан буён.

СИРДАРЁ	0,4	115,9
БУХОРО	—	114,4
ҚАШҚАДАРЁ	0,3	107,4
СУРХОНДАРЁ	0,3	104,6
АНДИЖОН	0,7	104,5
ХОРАЗМ	—	104,4
НАМАНГАН	0,1	104,0
САМАРҚАНД	1,7	103,6
ТОШКЕНТ	0,7	103,5
ЖИЗЗАХ	5,5	102,6
Фарғона	0,4	96,8
ҚҚАССР	3,4	87,0
Республика бўйича:	0,6	103,4

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми вокал санъати соҳасидаги хизматлари учун М. Қориёқубов номли Ўзбекистон Давлат филармонияси «Хайтарма» ашула ва рақс ансамблининг бадиий раҳбари Февзи Муждабаевич **Белялов** билан ансамблнинг солисти Урия Ильмировна **Керменчиклига** «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист» фахрий унвонини берди.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ. Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700.029, ГСП, Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, № 26 * ТЕЛЕФОНЛАР Эълонлар — 338142, коммутатор — 330249 дан 330258 гача

Р. 02550. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64583. А. — 136.